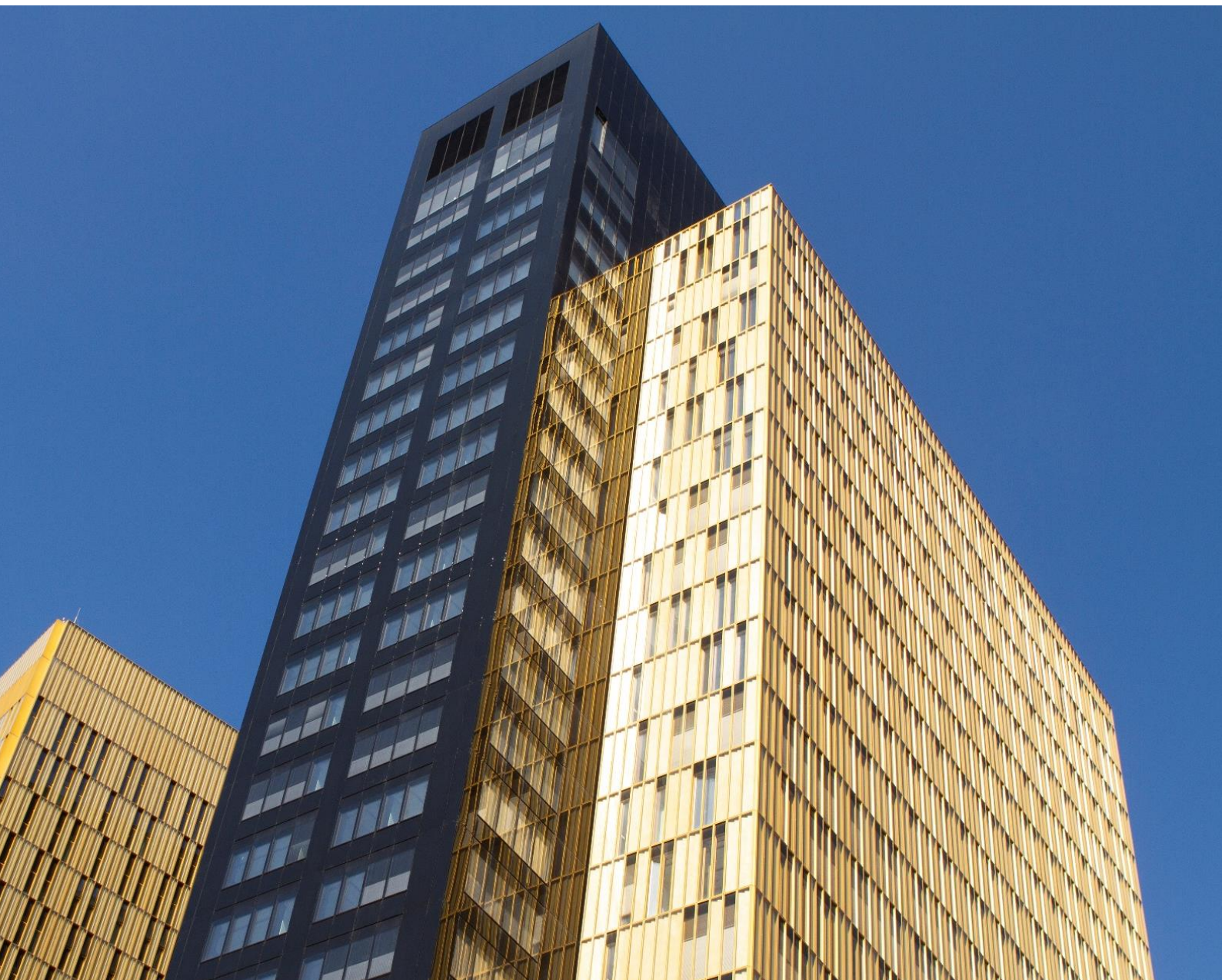

Tematikus adatlapok Környezeti hatásvizsgálat

Előszó

Az uniós jogalkotó – abból kiindulva, hogy a legjobb környezetvédelmi politika eleve elkerülni szennyezés vagy a káros hatások keletkezését, és nem későbbi küzdeni ellenük – a megelőző környezetvédelem rendszerét dolgozta ki, amelynek sarokköve a tagállamok azon kötelezettsége, hogy bizonyos, a környezetre esetlegesen negatív hatást gyakorló döntések meghozatala előtt környezeti hatásvizsgálatokat végezzenek.

A Tanács elsőként az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 85/337 irányelvet¹ fogadta el, amelyet az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 2011/92 irányelv² hatályon kívül helyezett, kodifikált és felváltott. Az említett irányelveknek megfelelően környezetvédelmi hatásvizsgálatot kell végezni az I. és a II. mellékletükben említett azon projektek engedélyezése előtt, amelyek jelentős hatást gyakorolhatnak a környezetre. E tekintetben az I. melléklet felsorolja azokat a projekteket, amelyek természetüknél fogva jelentős hatást gyakorolhatnak a környezetre, és amelyek esetén főszabály szerint kötelező környezeti hatásvizsgálatot végezni. A II. melléklet pedig azokat a projekteket határozza meg, amelyek esetlegesen jelentős hatást gyakorolhatnak a környezetre, és amelyek esetén csak akkor kell hatásvizsgálatot végezni, ha a tagállamok az említett irányelvek követelményeinek megfelelően úgy ítélik meg, hogy jellemzőik ezt megkövetelik.

Másodsorban, az Európai Parlament és a Tanács elfogadta a bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 2001/42 irányelvet³, amely előírja, hogy az ezen irányelvben felsorolt tervek és programok vonatkozásában környezeti vizsgálatot kell végezni, ha azok valószínűleg jelentős hatást gyakorolnak a környezetre. Mivel a 2001/42 irányelv hatálya alá tartozó tervek és programok között vannak olyanok, amelyek a 85/337 és a 2011/92 irányelv hatálya alá tartozó projektek engedélyezésének kereteit határozzák meg bizonyos ágazatokban, a 2001/42 irányelv az érintett területeken a 85/337 és a 2011/92 irányelv által létrehozott környezeti hatásvizsgálati mechanizmust megelőző mechanizmust vezetett be.

Módszertani szempontból a 2001/42 irányelv – a 85/337 és a 2011/92 irányelvben követett megközelítéshez hasonlóan – különbséget tesz egyrészt azon tervek és

¹ Az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 1985. június 27-i 85/337/EKG tanácsi irányelv (HL 1985. L 175., 40. o.).

² Az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 2011. december 13-i 2011/92/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2012. L 26., 1. o.).

³ A bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 2001. június 27-i 2001/42/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2001. L 197., 30. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 6. kötet, 157. o.).

programok között, amelyek főszabály szerint mindig környezeti vizsgálat tárgyát képezik, másrészt azon tervek és programok között, amelyek csak akkor képezik környezeti hatásvizsgálat tárgyát, ha a tagállamok megállapítják, hogy valószínűleg jelentős hatást gyakorolnak a környezetre.

A fent említett három irányelvvel kapcsolatban jelentős ítélkezési gyakorlat született, amelynek főbb fejleményeit a jelen tematikus adatlap ismerteti.

Tartalomjegyzék

ELŐSZÓ	3
I. A KÖZ- ÉS MAGÁNPROJEKTEK VIZSGÁLATA A 85/337 ÉS A 2011/92 IRÁNYELV ALAPJÁN	7
1. A 85/337 és a 2011/92 irányelv hatálya	7
a) A „projekt” fogalma	7
b) A 85/337 és a 2011/92 irányelv hatálya alól kizárt projektek	9
2. Hatásvizsgálat elvégzésének kötelezettsége olyan projektek esetén, amelyek jelentős hatást gyakorolhatnak a környezetre	10
a) Olyan projektek, amelyek jelentős hatást gyakorolhatnak a környezetre (I. melléklet)	10
b) A környezetre esetlegesen jelentős hatást gyakorló projektek (II. melléklet)	11
i. A környezeti hatásvizsgálat szükségességének meghatározása	11
ii. A projekt hatásvizsgálatának mellőzéséről szóló határozat indoklása	13
c) Mentességek a hatásvizsgálat elvégzésének kötelezettsége alól	14
3. A hatásvizsgálat terjedelme	15
4. A több szakaszból álló engedélyezési eljárások	18
a) A hatásvizsgálat elvégzésének időpontja	18
b) A hatásvizsgálat elvégzésére vonatkozó eljárási feltételek meghatározása	20
5. A nyilvánosság részvétele a döntéshozatalban és az igazságszolgáltatáshoz való jog	21
a) A nyilvánosság részvétele a döntéshozatalban	21
i. A nyilvánosság tájékoztatására vonatkozó részletes szabályok	21
ii. A nyilvánosság részvétele a több szakaszból álló döntéshozatali folyamatban	23
b) Az igazságszolgáltatáshoz való jog	24
i. A tagállamok kötelezettségei	24
ii. A magánszemélyek által benyújtott keresetek elfogadhatósága	26
iii. A környezetvédelmi szervezetek által indított keresetek elfogadhatósága	28

iv.	A nem mértéktelenül drága eljárás követelménye.....	31
a.	Alkalmazási kör	31
b.	Értékelési szempontok.....	33
6.	Közvetlen hatály és az összhangban álló értelmezés.....	34
a)	Az irányelvek vertikális közvetlen hatálya és a harmadik felek jogaira gyakorolt negatív hatások	34
b)	A nemzeti jognak az uniós joggal összhangban álló értelmezése.....	36
II.	TERVEK ÉS PROGRAMOK HATÁSVIZSGÁLATA A 2001/42 IRÁNYELV ALAPJÁN	38
1.	A 2001/42 irányelv hatálya	38
a)	A 2001/42 irányelv hatálya alá tartozó tervek és programok.....	38
b)	Tervek és programok hatályon kívül helyezése	41
2.	Hatásvizsgálat elvégzésének kötelezettsége a környezetre gyakorolt jelentős hatások kockázata esetén.....	42
a)	A környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló tervek és programok... 42	
i.	A 2001/42 irányelv 3. cikke (2) bekezdése a) pontjának hatálya alá tartozó tervek és programok	42
ii.	A 2001/42 irányelv 3. cikke (2) bekezdése b) pontjának hatálya alá tartozó tervek és programok	44
b)	A környezetre valószínűleg jelentős hatást gyakorló tervek és programok 46	
i.	A 2001/42 irányelv 3. cikke (3) bekezdésének hatálya alá tartozó tervek és programok	46
ii.	A 2001/42 irányelv 3. cikke (4) bekezdésének hatálya alá tartozó tervek és programok	49
3.	Konzultációk.....	50
III.	A HATÁSVIZSGÁLAT ELVÉGZÉSÉRE VONATKOZÓ KÖTELEZETTSÉG MEGSÉRTÉSÉVEL ELFOGADOTT NEMZETI JOGI AKTUSOK JOGHATÁSAINAK IDEIGLENES FENNTARTÁSA	52
1.	A 2011/92 irányelv megsértésével elfogadott nemzeti jogi aktusok.....	52
2.	A 2001/42 irányelv megsértésével elfogadott nemzeti jogi aktusok.....	53
IV.	A HATÁSVIZSGÁLATOT ELŐÍRÓ IRÁNYELVEK EGYÜTTES ALKALMAZÁSA	57

I. A köz- és magánprojektek vizsgálata a 85/337 és a 2011/92 irányelv alapján

1. A 85/337 és a 2011/92 irányelv hatálya

a) A „projekt” fogalma

2019. július 29-i Inter-Environnement Wallonie és Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ítélet (nagytanács, C-411/17, [EU:C:2019:622](#))⁴

„Előzetes döntéshozatal – Környezet – Espooi Egyezmény – Aarhusi Egyezmény – A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelme – 92/43/EGK irányelv – A 6. cikk (3) bekezdése – A »projekt« fogalma – Az érintett területre gyakorolt hatások vizsgálata – A 6. cikk (4) bekezdése – A »nyomós közérdeken alapuló kényszerítő okok« fogalma – A vadon élő madarak védelme – 2009/147/EK irányelv – Egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – 2011/92/EU irányelv – Az 1. cikk (2) bekezdésének a) pontja – A »projekt« fogalma – A 2. cikk (1) bekezdése – A 4. cikk (1) bekezdése – Környezeti hatásvizsgálat – A 2. cikk (4) bekezdése – A vizsgálat alóli mentesség – Az atomenergia fokozatos kivezetése – Nemzeti szabályozás, amely előírja egyrészt egy üzemem kívül helyezett atomerőmű által végzett ipari villamosenergia-termelési tevékenységnek a hozzávetőleg tízéves időtartamra való újraindítását, amely azzal a hatással jár, hogy az ezen erőmű leállítására és a tevékenységének a befejezésére vonatkozóan a nemzeti jogalkotó által eredetileg meghatározott határidőt tíz évvel elhalasztják, másrészt pedig egy üzemelő erőmű leállítására és az általa végzett ipari villamosenergia-termelésnek a befejezésére vonatkozóan az ugyanezen jogalkotó által eredetileg előírt határidőnek a szintén tíz évvel való elhalasztását – Környezeti hatásvizsgálat hiánya”

Az Inter-Environnement Wallonie és Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ügyben 2019. július 29-én hozott ítéletében a nagytanácsban eljáró Bíróság a 2011/92 irányelv és a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló 92/43 irányelv⁵ értelmében vett „projekt” fogalmának értelmezéséről határozott.

Ezen ítéletet a Bíróság az egyrészről az Inter-Environnement Wallonie ASBL és a Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ASBL, és másrészről a Conseil des ministres (minisztertanács, Belgium) között folyamatban lévő eljárásban hozta, amelynek tárgya azon törvény, amelyben a Belga Királyság előírta egy üzemem kívül helyezett atomerőmű által végzett ipari villamosenergia-termelési tevékenységnek a hozzávetőleg tízéves időtartamra való újraindítását, másrészt pedig egy üzemelő atomerőmű leállítására és az általa végzett villamosenergia-termelésnek a befejezésére vonatkozóan

⁴ Ez az ítélet ismertetésre kerül az „Olyan projektek, amelyek jelentős hatást gyakorolhatnak a környezetre (I. melléklet)” című I. 2. a) részben, a „Mentességek a hatásvizsgálat elvégzésének kötelezettsége alól” című I. 2. c) részben és „A 2011/92 irányelv megsértésével elfogadott nemzeti jogi aktusok” című III. 1. részben is.

⁵ A 2013. május 13-i 2013/17/EU tanácsi irányelvvel (HL 2013. L 158., 193. o.) módosított, a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 206., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 102. o.).

eredetileg előírt határidő tíz évvel való elhalasztását. Ezen egyesületek lényegében azzal érvelnek, hogy e törvényt a belga hatóságok anélkül fogadták el, hogy tiszteletben tartották volna az említett irányelvek által előírt előzetes vizsgálati követelményeket.

Ebben az összefüggésben a Bíróság megállapította: az atomerőműben történő ipari villamosenergia-termelés időtartamának meghosszabbításáról szóló vitatott intézkedések a 2011/92 és a 92/43 irányelv értelmében vett „projektnek” minősülnek, mivel azok szükségszerűen az adott területet fizikailag érintő korszerűsítési munkálatokkal járnak. E projektet ezen intézkedések elfogadása előtt főszabály szerint környezeti hatásvizsgálatnak és az érintett védett területekre gyakorolt hatásaira vonatkozó vizsgálatnak kell alávetni. Az a körülmény, hogy ezek végrehajtásához további jogi aktusok elfogadása szükséges, mint például az egyik érintett erőmű esetében egy ipari villamosenergia-termelésre vonatkozó új, egyedi engedély kiállítása, nem meghatározó e tekintetben. Az említett intézkedésekhez elválaszthatatlanul kapcsolódó munkálatok tekintetében ezen intézkedések elfogadását megelőzően szintén ilyen vizsgálatot kell végezni, ha azok természete és a környezetre gyakorolt potenciális hatásai e szakaszban kellőképpen azonosíthatók.

1996. október 24-i Kraaijeveld és társai ítélet (teljes ülés, C-72/95, [EU:C:1996:404](#))⁶

„Környezet – 85/337/EGK irányelv – Az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata”

A Kraaijeveld ügyben a teljes ülésben eljáró Bíróság megállapította, hogy az uniós jogalkotó tág hatályt kívánt biztosítani a 85/337 irányelv számára.

A Nederlandse Raad van State-hoz (államtanács, Hollandia) „a gátak megerősítésével kapcsolatos területhasznosítási tervek részleges felülvizsgálatát” tartalmazó területhasznosítási terv jóváhagyásáról szóló határozat megsemmisítése iránti keresetet nyújtottak be. E területhasznosítási terv célja egy holland település területén, a Merwede folyó mentén lévő gátak megerősítésére irányuló munkálatok lehetővé tétele volt. A munkálatok környezeti hatásvizsgálatára nem került sor.

E körülmények között határozott úgy az előterjesztő bíróság, hogy azt a kérdést terjeszti előzetes döntéshozatalra, hogy a hajózható vízi utak mentén lévő gátakon végzett munkálatok a 85/337 irányelv II. melléklete 10. pontjának e) alpontjában szereplő „csatornaépítési és folyamszabályozási” munkálatok fogalma alá tartoznak-e. Ezen irányelv 4. cikkének (2) bekezdése szerint a II. mellékletben felsorolt osztályokba tartozó projekteket vizsgálatnak vetik alá, amennyiben a tagállamok úgy ítélik meg, hogy azok jellemzői ezt megkövetelik.

⁶ Ez az ítélet ismertetésre kerül „A környezeti hatásvizsgálat szükségességének meghatározása” című I. 2. b) i. részben is.

E tekintetben a Bíróság megállapítja, hogy bár a 85/337 irányelv II. melléklete különböző nyelvi változatainak vizsgálata nem ad egyértelmű választ a feltett kérdésre, az irányelv szövegéből arra lehet következtetni, hogy az irányelv hatálya széles, célkitűzései pedig széles körűek. Ebből következik, hogy – még ha ez nem is derül ki egyértelműen minden nyelvi változatból – az irányelv II. melléklete 10. pontjának e) alpontját úgy kell értelmezni, hogy az magában foglalja a gátakon végzett munkákat, különösen mivel ezek az irányelv értelmében jelentős hatást gyakorolhatnak a környezetre.

Hasonlóképpen, pusztán az a tény, hogy az irányelv nem említi kifejezetten a II. melléklet hatálya alá tartozó projektek módosításait, nem jelenti azt, hogy azok nem tartoznak a 85/337 irányelv hatálya alá. Az irányelv széles körű célkitűzését sértené, ha a „projektmódosításnak” minősítés lehetővé tenné, hogy bizonyos projekteket vagy munkálatokat mentesítsenek a hatásvizsgálat elvégzésének kötelezettsége alól, még akkor is, ha ezek jellegüknél, méretüknél vagy elhelyezkedésüknél fogva várhatóan jelentős hatást gyakorolnak a környezetre.

Következésképpen a 85/337 irányelv II. melléklete 10. pontjának e) alpontjában szereplő „csatornaépítési és folyamszabályozási” munkálatok kifejezést úgy kell értelmezni, hogy az nem csak az új gát építését foglalja magában, hanem egy meglévő gát áthelyezéssel, megerősítéssel vagy kiszélesítéssel történő módosítását, illetve a gátnak ugyanazon a helyen történő új gát építésével történő kiváltását is, függetlenül attól, hogy az új gát erősebb-e vagy szélesebb-e a réginél, továbbá ezen esetek kombinációit is magában foglalja.

b) A 85/337 és a 2011/92 irányelv hatálya alól kizárt projektek

1999. szeptember 16-i WWF és társai ítélet (C-435/97, [EU:C:1999:418](#))

„Környezet – 85/337/EGK irányelv – Az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata”

A Verwaltungsgericht, Autonome Sektion für die Provinz Bozen (közigazgatási bíróság, Bolzano megye autonóm tanácsa, Olaszország) előzetes döntéshozatal iránti kérelmére a Bíróság meghatározza a 85/337 irányelv 1. cikkének (4) bekezdésében előírt kivétel hatályát, amely kizárja az irányelv hatálya alól a nemzetvédelmi célokat szolgáló projekteket.

Az alapügyben a nemzeti bíróság a Bolzano-St Jakob repülőtér átalakítására irányuló projekt hatósági engedélye ellen benyújtott megsemmisítés iránti kereset tárgyában járt el. E projekt célja az volt, hogy az 1925/1926 óta katonai célokra, sportrepülésre, valamint egy bizonyos ideig és korlátozottan polgári célokra is használt repülőtérrel olyan repülőtérre alakítsák át, amelyet kereskedelmi célú menetrend szerinti járatok, charterjáratok és teherszállító járatok üzemeltetésére lehet használni.

Az alapeljárás felperesei a megsemmisítés iránti keresetük alátámasztása érdekében arra hivatkoztak, hogy az átalakítási projekt valószínűleg jelentős környezeti hatásokkal jár, és ezért a 85/337 irányelv értelmében környezeti hatásvizsgálatnak kellett volna alávetni.

Az előterjesztő bíróság ebben az összefüggésben különösen azt a kérdést tette fel, hogy a 85/337 irányelv 1. cikkének (4) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy egy olyan repülőtér, amely polgári és katonai célokat is szolgálhat, de amelynek fő rendeltetése kereskedelmi célú, ezen irányelv hatálya alá tartozik.

E tekintetben a Bíróság megjegyzi, hogy a 85/337 irányelv 1. cikkének (4) bekezdése a nemzetvédelmi célokat szolgáló projektek esetében kivételt vezet be az előzetes környezeti hatásvizsgálat általános szabálya alól. Az ilyen kizárást, amely tehát kivételt képez az általános szabály alól, megszorítóan kell értelmezni. Következésképpen csak az elsődlegesen nemzetvédelmi célokat szolgáló projekteket lehet kivonni a hatásvizsgálati kötelezettség alól.

A Bíróság így megállapítja, hogy az olyan, az alapügyben szereplőhöz hasonló projektek az irányelv hatálya alá tartoznak, amelyeknek fő célja egy repülőtér átalakítása annak érdekében, hogy azt kereskedelmi célokra lehessen használni, még akkor is, ha e repülőtér katonai célokra is használható.

2. Hatásvizsgálat elvégzésének kötelezettsége olyan projektek esetén, amelyek jelentős hatást gyakorolhatnak a környezetre

a) Olyan projektek, amelyek jelentős hatást gyakorolhatnak a környezetre (I. melléklet)

2019. július 29-i Inter-Environnement Wallonie és Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ítélet (nagytanács, C-411/17, [EU:C:2019:622](#))

„Előzetes döntéshozatal – Környezet – Espooi Egyezmény – Aarhusi Egyezmény – A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelme – 92/43/EGK irányelv – A 6. cikk (3) bekezdése – A »projekt« fogalma – Az érintett területre gyakorolt hatások vizsgálata – A 6. cikk (4) bekezdése – A »nyomós közérdeken alapuló kényszerítő okok« fogalma – A vadon élő madarak védelme – 2009/147/EK irányelv – Egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – 2011/92/EU irányelv – Az 1. cikk (2) bekezdésének a) pontja – A »projekt« fogalma – A 2. cikk (1) bekezdése – A 4. cikk (1) bekezdése – Környezeti hatásvizsgálat – A 2. cikk (4) bekezdése – A vizsgálat alóli mentesség – Az atomenergia fokozatos kivezetése – Nemzeti szabályozás, amely előírja egyrészt egy üzemem kívül helyezett atomerőmű által végzett ipari villamosenergia-termelési tevékenységnek a hozzávetőleg tízéves időtartamra való újraindítását, amely azzal a hatással jár, hogy az ezen erőmű leállítására és a tevékenységének a befejezésére vonatkozóan a nemzeti jogalkotó által eredetileg meghatározott határidőt tíz évvel elhalasztják,

másrészt pedig egy üzemelő erőmű leállítására és az általa végzett ipari villamosenergia-termelésnek a befejezésére vonatkozóan az ugyanezen jogalkotó által eredetileg előírt határidőnek a szintén tíz évvel való elhalasztását – Környezeti hatásvizsgálat hiánya”

A jelen ítéletben, amelynek ténybeli hátterét a fentiekben ismertettük,⁷ a Bíróság emlékeztet arra, hogy a 2011/92 irányelv 1. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében vett projekteket érintően az engedélyezést megelőzően ezen irányelv 2. cikkének (1) bekezdése szerint környezeti hatásvizsgálatot kell végezni abban az esetben, ha azok a jellegüknél, méretüknél vagy elhelyezkedésüknél fogva a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorolnak.

A 2011/92 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése ugyanakkor nem azt követeli meg, hogy minden olyan projektet az ezen irányelvben előírt hatásvizsgálat alá vessenek, amely jelentős hatást gyakorolhat a környezetre, hanem csak az irányelv 4. cikkében említett projektekre vonatkozóan ír elő ilyen kötelezettséget, amely cikk visszautal az irányelv I. és II. mellékletében felsorolt projektekre.

A 2011/92 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének és 4. cikke (1) bekezdésének együttes olvasatából e tekintetben az következik, hogy az ezen irányelv I. mellékletének hatálya alá tartozó projektek jellegüknél fogva a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorolnak, és azokat kötelezően környezeti hatásvizsgálatnak kell alávetni.

b) A környezetre esetlegesen jelentős hatást gyakorló projektek (II. melléklet)

i. A környezeti hatásvizsgálat szükségességének meghatározása

1996. október 24-i Kraaijeveld és társai ítélet (teljes ülés, C-72/95, [EU:C:1996:404](#))

„Környezet – 85/337/EGK irányelv – Az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata”

Ebben az ítéletben, amelynek ténybeli hátterét a fentiekben ismertettük,⁸ a Bíróságnak a 85/337 irányelv 4. cikkének (2) bekezdését is értelmeznie kell. E rendelkezés értelmében az irányelv II. mellékletében felsorolt osztályokba tartozó projekteket hatásvizsgálat alá vetik, amennyiben a tagállamok úgy ítélik meg, hogy azok jellemzői ezt megkövetelik.

Ezzel kapcsolatban a Bíróság megállapítja, hogy bár a 85/337 irányelv 4. cikke (2) bekezdésének második albekezdése lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy

⁷ A jogvita ténybeli és jogi hátterét illetően lásd „A »projekt« fogalma” című I. 1. a) részt. Ez az ítélet a „Mentességek a hatásvizsgálat elvégzésének kötelezettsége alól” című I. 2. c) részben és „A 2011/92 irányelv megsértésével elfogadott nemzeti jogi aktusok” című III. 1. részben is szerepel.

⁸ A jogvita ténybeli és jogi hátterét illetően lásd „A »projekt« fogalma” című I. 1. a) részt.

megállapítsák azokat a projekttypusokat, amelyek hatásvizsgálatra kötelezettek, vagy meghatározzák, hogy a projektek milyen kritériumok és/vagy küszöbértékek alapján minősülnek vizsgálatra kötelezettnek, e mérlegelési jogkört azonban korlátozza az irányelv 2. cikkének (1) bekezdésében meghatározott azon kötelezettség, hogy a jellegüknél, méretüknél vagy elhelyezkedésüknél fogva a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló projektek esetében hatásvizsgálatot kell végezni.

Így az a tagállam, amely a kötelező hatásvizsgálat alá tartozó projektek meghatározása céljából a kritériumokat és/vagy a küszöbértékeket úgy határozná meg, hogy a gyakorlatban a II. mellékletben szereplő, valamely osztályba tartozó összes projekttypust eleve mentesítene a hatásvizsgálat elvégzésének kötelezettsége alól, túllépné az irányelv 2. cikkének (1) bekezdése és 4. cikkének (2) bekezdése által számára biztosított mérlegelési mozgásteret, kivéve, ha átfogó vizsgálat alapján úgy tekinthető, hogy várhatóan a kizárt projektek egyike sem gyakorol jelentős hatást a környezetre.

2013. március 21-i Salzburger Flughafen ítélet (C-244/12, [EU:C:2013:203](#))

„Egyes projektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – 85/337/EGK irányelv – A 2. cikk (1) bekezdése és a 4. cikk (2) bekezdése – A II. melléklet hatálya alá tartozó projektek – Repülőtér infrastruktúrájának a bővítésére vonatkozó munkálatok – Küszöbértékek vagy kritériumok alapján történő vizsgálat – A 4. cikk (3) bekezdése – Kiválasztási kritériumok – A III. melléklet 2. pontjának g) alpontja – Sűrűn lakott területek”

A Kraaijeveld és társai ítéletnek⁹ a 85/337 irányelv 4. cikke (2) bekezdésének értelmezésére vonatkozó következtetéseit a Salzburger Flughafen ítélet megerősíti és továbbfejleszti, amely ügy arra a kérdésre vonatkozik, hogy a 85/337 irányelv értelmében környezeti hatásvizsgálatnak kell-e alávetni az ezen ügy tárgyát képező, a salzburgi (Ausztria) repülőtér infrastruktúrájának bővítésére irányuló projektet.¹⁰

E tekintetben a 85/337 irányelvet átültető osztrák szabályozás úgy rendelkezett, hogy a fel- és leszállópályák bizonyos megváltoztatásától eltekintve csak a repülőtereket érintő olyan változásokat kell környezeti hatásvizsgálatnak alávetni, amelyek a gépmozgások számát évente legalább 20 000-rel növelhetik.

A Verwaltungsgerichtshof (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Ausztria), amely a salzburgi repülőtér üzemeltetője által az illetékes hatóság azon határozata ellen indított kereset tárgyában járt el, amely szerint a repülőtér infrastruktúrájának bővítésére irányuló, az üzemeltető által indított projektet környezeti hatásvizsgálat alá kell vetni, úgy határozott, hogy azt a kérdést intézi a Bírósághoz, hogy a 85/337 irányelvvel ellentétes-e a fent hivatkozott osztrák átültető jogszabály.

⁹ 1996. október 24-i Kraaijeveld és társai ítélet (C-72/95, [EU:C:1996:404](#)).

¹⁰ Az 1997. március 3-i 97/11/EK tanácsi irányelvvel (HL 1997. L 73., 5. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 3. kötet, 5. o.) módosított szöveg.

Igenlő választ adva a kérdésre, a Bíróság emlékeztet arra, hogy – bár a 85/337 irányelv 4. cikke (2) bekezdésének b) pontja mérlegelési jogkört biztosít a tagállamok számára, hogy megállapítsák az annak meghatározására vonatkozó küszöbértékeket vagy kritériumokat, hogy a szóban forgóhoz hasonló, az irányelv II. mellékletében felsorolt osztályokba tartozó projektet környezeti hatásvizsgálatnak kell-e alávetni – Ausztria túllépte ezt a mérlegelési jogkört, mivel az évi legalább 20 000 gépmozgásban meghatározott küszöbérték azt jelenti, hogy a kis vagy közepes méretű repülőterek infrastruktúrájának megváltoztatása a gyakorlatban soha nem adhat okot környezeti hatásvizsgálatra, még akkor sem, ha nem zárható ki, hogy e munkálatok jelentős hatást gyakorolnak a környezetre.

Ezenfelül az ilyen küszöbértéknek az annak megállapítása céljából való meghatározásával, hogy az alapügyben vitatotthoz hasonló projektek esetében szükséges-e környezeti hatásvizsgálatot végezni, az osztrák átültető jogszabály a 85/337 irányelv 4. cikkének (3) bekezdésében a tagállamokra nézve előírt kötelezettség ellenére kizárólag a projekt hatásainak kvantitatív aspektusait veszi figyelembe, anélkül hogy tekintettel lenne az ugyanezen irányelv III. mellékletében felsorolt egyéb kiválasztási kritériumokra, különösen ideértve az ezen melléklet 2. pontjának g) alpontjában meghatározott kritériumot, azaz a projekt által érintett terület nagy népsűrűségét.

ii. A projekt hatásvizsgálatának mellőzéséről szóló határozat indoklása

2009. április 30-i Mellor ítélet (C-75/08, [EU:C:2009:279](#))

„85/337/EGK irányelv – Környezeti hatásvizsgálat – Azon döntés indoklása közzétételének kötelezettsége, mely szerint valamely projektet nem szükséges vizsgálatnak alávetni”

A Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (fellebbviteli bíróság [Anglia és Wales] [polgári kollégium], Egyesült Királyság) előzetes döntéshozatal iránti kérelmére a Bíróság pontosítja, hogy az illetékes közigazgatási hatóságnak hogyan kell indokolnia azon határozatát, hogy a 85/337 irányelv II. mellékletének hatálya alá tartozó projekt környezeti hatásvizsgálatát nem végzi el.

2006 októberében a Partnerships in Care építési engedélyt kért a Nidderdale kiemelkedő természeti szépségű területén (Nidderdale Area of Outstanding Natural Beauty) építendő közepes fokozatú őrzéssel biztosított kórházi részlegre vonatkozóan.

A Secretary of State for Communities and Local Government (a továbbiakban: Secretary of State) 2006. december 4-i levelében közzétette azon határozatát, hogy nincs szükség környezeti hatásvizsgálatra. E határozatot azzal indokolta, hogy a szóban forgó projekt a „II. melléklet hatálya alá tartozó projekt”, amely olyan jellemzői alapján, mint jellege, mérete vagy elhelyezkedése, nem gyakorol jelentős hatást a környezetre. Részletesebben nem indokolta a döntést.

C. Mellor keresetet nyújtott be a Secretary of State e határozatával szemben, amelyet a High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (felsőbbíróság [Anglia és Wales], Queen's Bench kollégium, Egyesült Királyság) elutasított. A fellebbezés tárgyában eljáró előterjesztő bíróság úgy határozott, hogy előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt elő arra vonatkozóan, hogy kell-e indokolni, és ha igen, milyen módon, a 85/337 irányelv¹¹ szerinti környezeti hatásvizsgálat elvégzésének mellőzéséről szóló határozatot.

E tekintetben a Bíróság megállapítja, hogy a 85/337 irányelv 4. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az nem írja elő, hogy azon határozatnak, amely megállapítja, hogy az említett irányelv II. mellékletének hatálya alá tartozó projektet nem kell környezeti hatásvizsgálat alá vetni, tartalmaznia kell mindazon indokokat, amelyek alapján a hatáskörrel rendelkező hatóság úgy határozott, hogy ilyen hatásvizsgálat nem szükséges. Mindazonáltal, amennyiben valamely érdekelt személy ezt kéri, e hatóság köteles tájékoztatni őt az e határozat alapjául szolgáló okokról vagy az előterjesztett kérelemre válaszul adandó információkról és a vonatkozó dokumentumokról. Ezen utólagos tájékoztatás formáját tekintve nem csupán az indokok kifejezett felsorolása lehet, hanem rendelkezésre bocsáthatók az előterjesztett kérelemre válaszul adandó információk és a vonatkozó dokumentumok is.

A Bíróság ezenkívül pontosítja, hogy amennyiben valamely tagállam azon döntése, amely szerint a 85/337 irányelv II. mellékletének hatálya alá tartozó projekt esetében nem végez az említett irányelv 5–10. cikke szerinti környezeti hatásvizsgálatot, megjelöli az alapjául szolgáló indokokat, e döntést kellően indokoltnak kell tekinteni, ha az ebben megjelölt indokok – a korábbiakban már az érdekeltek tudomására hozott tényezőkhöz társulva, illetve esetlegesen kiegészülve azon további szükséges információkkal, amelyeket a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságnak kérelemre nyújtania kell – alkalmasak arra, hogy ezen érdekeltek mérlegelhessék az e határozattal szembeni kereset indításának célszerűségét.

c) **Mentességek a hatásvizsgálat elvégzésének kötelezettsége alól**

2019. július 29-i Inter-Environnement Wallonie és Bond Beten Leefmilieu Vlaanderen ítélet (nagytanács, C-411/17, [EU:C:2019:622](#))

„Előzetes döntéshozatal – Környezet – Espooi Egyezmény – Aarhusi Egyezmény – A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelme – 92/43/EGK irányelv – A 6. cikk (3) bekezdése – A »projekt« fogalma – Az érintett területre gyakorolt hatások vizsgálata – A 6. cikk (4) bekezdése – A »nyomós közérdeken alapuló kényszerítő okok« fogalma – A vadon élő madarak

¹¹ A környezettel kapcsolatos egyes tervek és programok kidolgozásánál a nyilvánosság részvételéről, valamint a nyilvánosság részvétele és az igazságszolgáltatáshoz való jog tekintetében a 85/337/EGK és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2003. május 26-i 2003/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2003. L 156., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 466. o.) módosított szöveg.

védelme – 2009/147/EK irányelv – Egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – 2011/92/EU irányelv – Az 1. cikk (2) bekezdésének a) pontja – A »projekt« fogalma – A 2. cikk (1) bekezdése – A 4. cikk (1) bekezdése – Környezeti hatásvizsgálat – A 2. cikk (4) bekezdése – A vizsgálat alóli mentesség – Az atomenergia fokozatos kivezetése – Nemzeti szabályozás, amely előírja egyrészt egy üzemén kívül helyezett atomerőmű által végzett ipari villamosenergia-termelési tevékenységnek a hozzávetőleg tízéves időtartamra való újraindítását, amely azzal a hatással jár, hogy az ezen erőmű leállítására és a tevékenységének a befejezésére vonatkozóan a nemzeti jogalkotó által eredetileg meghatározott határidőt tíz évvel elhalasztják, másrészt pedig egy üzemelő erőmű leállítására és az általa végzett ipari villamosenergia-termelésnek a befejezésére vonatkozóan az ugyanezen jogalkotó által eredetileg előírt határidőnek a szintén tíz évvel való elhalasztását – Környezeti hatásvizsgálat hiánya”

A jelen ítéletben, amelynek ténybeli hátterét a fentiekben ismertettük,¹² a Bíróság a 2011/92 irányelv 2. cikkének (4) bekezdését is értelmezi, amely kivételes esetekben lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy valamely konkrét projektet részben vagy egészben mentesítsenek az említett irányelvben előírt rendelkezések alól.

E tekintetben a Bíróság megállapítja, hogy valamely tagállam e rendelkezés értelmében csak akkor mentesíthet egy, az atomerőműben történő ipari villamosenergia-termelés időtartamának meghosszabbítására vonatkozó projektet a környezeti hatásvizsgálat alól a villamosenergia-ellátása biztonságának a biztosítása céljából, ha e tagállam bizonyítja, hogy az említett energiaellátás biztonságát érintő veszély észszerűen valószínű, és a szóban forgó projekt sürgős jellegű, ami alapján igazolható az ilyen vizsgálat elmaradása. Az ilyen mentesítési lehetőség ugyanakkor nem érintheti a jelen ügybelihez hasonló, határon átnyúló hatásokkal járó projektek környezeti hatásvizsgálatára vonatkozó kötelezettségeket.

3. A hatásvizsgálat terjedelme

2013. március 14-i Leth ítélet (C-420/11, [EU:C:2013:166](#))

„Környezet – 85/337/EGK irányelv – Egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – Egy ilyen projekt megfelelő vizsgálat nélkül történő engedélyezése – E vizsgálat céljai – A kártérítéshez való jog fennállásának feltételei – Magánszemélyek vagyoni károkkal szembeni védelmének bennfoglaltsága”

¹² A jogvita ténybeli és jogi hátterét illetően lásd „A »projekt« fogalma” című I. 1. a) részt. Ez az ítélet ismertetésre kerül „A környezetre jelentős hatást gyakorló projektek (I. melléklet)” című I. 2. c) részben és „A 2011/92 irányelv megsértésével elfogadott nemzeti jogi aktusok” című III. 1. részben is.

Az Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság, Ausztria) által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelemre válaszolva a Bíróság tisztázza a 85/337 irányelv¹³ szerinti hatásvizsgálat hatályát, ha a szóban forgó projekt rendkívüli szomszédvitákat is okoz.

Az alapeljárás felperese, Jutta Leth, a bécs-schwechati (Ausztria) repülőtér biztonsági övezetében található ház tulajdonosa. A többször módosított 85/337 irányelv hatálya alatt e repülőtér különböző bővítési intézkedések révén többször fejlesztették, de ezen fejlesztések környezetre gyakorolt hatásait ezen irányelv alapján nem vizsgálták.

J. Leth az osztrák bíróságok előtt az osztrák államtól és a Land Niederösterreichtől (Ausztria) kártérítést követel az ingatlanjában a repülőgépek által okozott zaj miatt bekövetkezett értékcsökkenés megtérítése iránt, amelyet azzal indokol, hogy a fejlesztési projektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatát a 85/337 irányelv alapján el kellett volna végezni.

Az ügyben eljáró Oberster Gerichtshof (legfelsőbb bíróság) többek között azt szeretné megtudni, hogy a 85/337 irányelv 3. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az e cikkben meghatározott környezeti hatásvizsgálat kiterjed a vizsgált projektnek az anyagi javak értékére gyakorolt hatásai vizsgálatára.

A Bíróság e tekintetben megállapítja, hogy a 85/337 irányelv 3. cikke értelmében meg kell vizsgálni az egyes projekteknek különösen az emberekre és az anyagi javakra kifejtett közvetlen és közvetett hatásait, és e cikk negyedik franciabekezdése értelmében e két tényező közötti kölcsönhatásra kifejtett hatást is meg kell vizsgálni.

Következésképpen a projekteknek különösen az anyagi javaknak az emberek általi használatára kifejtett hatásait kell értékelni.

Ebből következik, hogy az alapügyben szóban forgóhoz hasonló, a repülőgépek által okozott erősebb zajt keltő projektek értékelése során e projekteknek az épületek emberek általi használatára kifejtett hatásait kell megvizsgálni. A környezeti hatásvizsgálatnak ugyanakkor az anyagi javak vagyoni értékére történő kiterjesztése nem vezethető le a szóban forgó 3. cikk szövegéből, és nem is lenne összeegyeztethető a 85/337 irányelv céljával.

A Bíróság tehát arra a következtetésre jut, hogy az említett irányelv 3. cikkében előírt környezeti hatásvizsgálatnak azonosítania kell, le kell írnia és értékelnie kell a zajnak az emberre kifejtett közvetlen és közvetett hatásait, mégpedig az alapügyben szóban forgóhoz hasonló projektek által érintett ingatlan használatára nézve. Ez a vizsgálat azonban nem terjed ki az ilyen projektnek az anyagi javak értékére gyakorolt hatására.

¹³ Az 1997. március 3-i 97/11/EK tanácsi irányelvel (HL 1997. L 73., 5. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 3. kötet, 151. o.) és a 2003. május 26-i 2003/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvel (HL 2003. L 156., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 466. o.) módosított szöveg.

2022. február 24-i Namur-Est Environnement ítélet (C-463/20, [EU:C:2022:121](#))¹⁴

„Előzetes döntéshozatal – Környezet – 2011/92/EU irányelv – Egyes projektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – 92/43/EGK irányelv – Természetes élőhelyek megőrzése – A 2011/92/EU irányelv 2. cikkében említett hatásvizsgálati és engedélyezési eljárás, valamint a 92/43/EGK irányelv által előírt, a fajok védelmére vonatkozó intézkedésektől eltérést engedő nemzeti eljárás közötti különbségtétel – Az »engedély« fogalma – Összetett döntéshozatali folyamat – Értékelési kötelezettség – Tárgyi hatály – Az eljárás azon szakasza, amelyben biztosítani kell a nyilvánosság részvételét a döntéshozatali folyamatban”

A Conseil d'État (államtanács, Belgium) által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában eljáró Bíróság tisztázza a 2011/92 irányelv szerinti hatásvizsgálat terjedelmét, amennyiben a szóban forgó projekt azzal jár, hogy a projektgazda eltérést kap a 92/43 irányelvben előírt állat- és növényfajok védelmére irányuló intézkedésektől.

2008. november 4-én a Sagrex SA társaság összevont engedély iránti kérelmet nyújtott be a vallon régió illetékes hatóságához egy olyan projektre vonatkozóan, amely a Bossimé (Belgium) területén található, 50 hektárnál nagyobb alapterületű kőbánya újraindítására, létesítmények kivitelezésére, valamint az ehhez kapcsolódó területrendezésre irányult, többek között a Meuse folyó partján.

2010. szeptember 1-jén e hatósága felhívta a Sagrexet, hogy nyújtson be módosító terveket és egészítse ki az alapügy tárgyát képező projekt környezeti hatásvizsgálatát.

2016. április 15-én a Sagrex e projekttel összefüggésben a 92/43 irányelvet átültető belga jogszabályban megállapított, állat- és növényfajok védelmére vonatkozó intézkedésektől való eltérés iránti kérelmet nyújtott be a vallon régió természetvédelmi és erdészeti minisztériumának főfelügyelőjéhez. E főfelügyelő eltérést engedő 2016. június 27-i határozatával helyt adott a kérelemnek, azzal a feltétellel, hogy a Sagrex enyhítő intézkedéseket hajt végre.

Három hónappal később a Sagrex benyújtotta a vallon régió illetékes hatóságához a tőle e projektre vonatkozóan 2010. szeptember 1-jén kért módosító terveket és hatásvizsgálat-kiegészítést. A vallon régió környezet- és területfejlesztési ügyekért felelős minisztere 2017. szeptember 25-i rendeletével azonban megtagadta a Sagrex által kért összevont engedély megadását.

Időközben a Namur-Est Environnement egyesület kérelmet nyújtott be a Conseil d'État-hoz (államtanács) a főfelügyelő eltérést engedő 2016. június 27-i határozatának megsemmisítése iránt. Keresetének alátámasztására az egyesület különösen azzal érvel, hogy az eltérést engedő határozat a 2011/92 irányelv 1. cikkének (2) bekezdése értelmében projektengedélyezés alá tartozik, így azt környezeti hatásvizsgálatnak és az azt kísérő nyilvános konzultációnak kellett volna megelőznie, ami nem történt meg.

¹⁴ Ez az ítélet ismertetésre kerül „A hatásvizsgálat elvégzésére vonatkozó eljárási feltételek meghatározása” című I. 4. b) részben, valamint „A nyilvánosság részvétele a több szakaszból álló döntéshozatali folyamatban” című I. 5. a) ii. részben is.

Ebben az összefüggésben határozott úgy a Conseil d'État (államtanács), hogy előzetes döntéshozatal céljából több kérdést terjeszt a Bíróság elé, amelyek többek között a 2011/92 irányelv 2. cikkének (1) bekezdésében a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló projektek tekintetében előírt vizsgálati és engedélyezési kötelezettségre vonatkoznak.

E tekintetben a Bíróság megállapítja, hogy a 2011/92 irányelv rendelkezéseinek összességéből az következik, hogy a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló projektek engedélyezéséről szóló határozatot az említett projektekre vonatkozó vizsgálati eljárás lezárultát követően kell meghozni. E döntéshozatali folyamat során, amelynek végeredménye a projekt engedélyezése, az illetékes hatóságnak teljeskörűen figyelembe kell vennie azokat a hatásokat, amelyeket a 2011/92 irányelv 2. cikkének (1) bekezdésében előírt kettős – hatásvizsgálati és engedélyezési – kötelezettség alá tartozó projektek a környezetre gyakorolhatnak.

Ebből következik, hogy abban a különleges esetben, amikor e kettős – hatásvizsgálati és engedélyezési – kötelezettség alá tartozó projekt megvalósítása azzal jár, hogy a projektgazda a 92/43 irányelv átültetését biztosító belső jogi rendelkezésekben előírt állat- és növényfajok védelmére irányuló intézkedésektől való eltérésre engedélyt kér és kap, és következésképpen e projektnek hatása lehet e fajokra, az említett projekt hatásvizsgálatának ki kell terjednie többek között ezekre a hatásokra.

4. A több szakaszból álló engedélyezési eljárások

a) A hatásvizsgálat elvégzésének időpontja

2004. január 7-i Wells ítélet (C-201/02, [EU:C:2004:12](#))¹⁵

„85/337/EGK irányelv – Egyes projektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – A bányászati engedélyt környezeti hatásvizsgálat nélkül megadó nemzeti intézkedés – Az irányelvek közvetlen hatálya – Háromoldalú helyzet”

A Bíróság a Wells ítéletében különösen azt határozza meg, hogy a 85/337 irányelv szerinti hatásvizsgálatot mikor kell elvégezni, ha az engedélyezési eljárásnak több szakasza van.

A High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (felsőbíróság [Anglia és Wales], Queen's Bench kollégium [közigazgatási bíróság], Egyesült Királyság) előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordult a Bírósághoz a D. Wells és az Egyesült Királyság hatóságai között a lakóházának közelében található,

¹⁵ Ez az ítélet ismertetésre kerül „Az irányelvek vertikális közvetlen hatálya és a harmadik személyek jogaira gyakorolt negatív hatások” című I. 6. a) részben is.

építőanyagot kitermelő Conygar Quarry kőbánya működésének újbóli megkezdése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében.

Ez a kőbánya, amely 1947-ben kapott működési engedélyt, már több éve nem működött, amikor D. Wells 1984-ben megvette házát. A kőbánya tulajdonosainak kérelmére azonban az illetékes Mineral Planning Authority (ásványianyag-tervezési hatóság, a továbbiakban: MPA) 1992. augusztus 24-i határozatával nyilvántartásba vette a kőbánya korábbi működési engedélyét, és egyben kijelentette, hogy a működését csak akkor kezdheti meg jogszerűen a bánya, ha a tulajdonosok kérelmet nyújtanak be az új feltételek megállapítása iránt, és e kérelmet jogerősen megadják.

Amikor a kőbánya tulajdonosai a MPA-hoz fordultak az új működési feltételek megállapítása érdekében, a MPA 1994. december 22-i határozatában a tulajdonosok által javasoltaknál szigorúbb feltételeket szabott. Így ez utóbbiak a Secretary of State for Transport, Local Government and the Regions (a továbbiakban: Secretary of State) előtt gyakorolták a jogorvoslathoz való jogukat.

Az 1997. június 25-i határozatban az államtitkár 54 működési feltételt szabott meg, bizonyos pontokat pedig az MPA mérlegelési jogkörében hagyott. Ezeket a pontokat az MPA 1999. július 8-i határozatában jóváhagyta.

Sem a Secretary of State, sem az MPA nem vizsgálta, hogy a 85/337 irányelv alapján szükséges-e környezeti hatásvizsgálat.

A fentiek alapján D. Wells azt kérte a Secretary of State-től, hogy az engedélyezési eljárásban a környezeti hatásvizsgálat elmulasztásának orvoslása érdekében tegye meg a megfelelő intézkedéseket, nevezetesen a működési engedély visszavonását vagy módosítását. Mivel a kérelmére nem érkezett válasz, keresetet nyújtott be a High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (felsőbíróság [Anglia és Wales], Queen's Bench kollégium [közigazgatási bíróság]) előtt, amely több kérdést terjesztett előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé.

Ebben az összefüggésben a Bíróság többek között pontosítja, hogy a környezeti hatásvizsgálatot mely időpontban kell elvégezni az ezen ügy tárgyát képezőhöz hasonló, több szakaszból álló engedélyezési eljárás keretében.

E tekintetben a Bíróság emlékeztet arra, hogy a 85/337 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése értelmében a környezeti hatásvizsgálatot „az engedély megadása előtt” kell elvégezni. Az említett irányelv első preambulumbekkezdése ezenkívül előírja, hogy az illetékes hatóságok az érintett projekt környezeti hatásait a „lehető legkorábbi fázisában” figyelembe veszik.

Következésképpen, amennyiben a nemzeti jog úgy rendelkezik, hogy az engedélyezési eljárás több szakaszban zajlik, amelyek közül az egyik szakasz az alaphatározat a másik pedig a végrehajtási határozat, amely nem haladhatja meg az alaphatározat által meghatározott szempontokat, a projekt által várhatóan a környezetre gyakorolt hatásokat az alaphatározatra vonatkozó eljárás során kell azonosítani és megvizsgálni.

Csak abban az esetben kell a vizsgálatot a végrehajtási határozatra vonatkozó eljárás során elvégezni, ha ezek a hatások csak ezen eljárás során azonosíthatók.

b) A hatásvizsgálat elvégzésére vonatkozó eljárási feltételek meghatározása

2022. február 24-i *Namur-Est Environnement* ítélet (C-463/20, [EU:C:2022:121](#))

„Előzetes döntéshozatal – Környezet – 2011/92/EU irányelv – Egyes projektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – 92/43/EGK irányelv – Természetes élőhelyek megőrzése – A 2011/92/EU irányelv 2. cikkében említett hatásvizsgálati és engedélyezési eljárás, valamint a 92/43/EGK irányelv által előírt, a fajok védelmére vonatkozó intézkedésektől eltérést engedő nemzeti eljárás közötti különbségtétel – Az »engedély« fogalma – Összetett döntéshozatali folyamat – Értékelési kötelezettség – Tárgyi hatály – Az eljárás azon szakasza, amelyben biztosítani kell a nyilvánosság részvételét a döntéshozatali folyamatban”

Ebben az ítéletben, amelynek ténybeli hátterét a fentiekben ismertettük,¹⁶ a Bíróság azon mérlegelési mozgástérről is határozott, amellyel a tagállamok a 2011/92 irányelv szerinti környezeti hatásvizsgálat elvégzésére vonatkozó eljárási feltételek meghatározása során abban az esetben rendelkeznek, amennyiben a döntéshozatali eljárás több szakaszban zajlik.

A Bíróság e tekintetben megállapítja, hogy a 2011/92 irányelv 2. cikkének (2) bekezdése kifejezetten előírja, hogy a környezeti hatásvizsgálat elvégezhető a meglévő nemzeti engedélyezési eljárások részeként. Ebből egyrészt az következik, hogy az említett vizsgálatot nem kell feltétlenül egy külön e célból létrehozott eljárás keretében lefolytatni, másrészt pedig azt nem is kell feltétlenül egyetlen eljárás keretében lefolytatni.

Bár a tagállamok tehát széles mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek, amely lehetővé teszi számukra, hogy meghatározzák azokat az eljárási feltételeket, amelyek mellett a környezeti hatásvizsgálatot lefolytatják, és az ehhez kapcsolódó különféle hatásköröket megosszák több hatóság között, többek között úgy, hogy mindegyik számára döntéshozatali jogkört biztosítanak a tárgyban, e mérlegelési mozgástér gyakorlásának azonban meg kell felelnie a 2011/92 irányelv által támasztott követelményeknek, és garantálnia kell az irányelv által követett célok teljes mértékű tiszteletben tartását. Így a projektek környezeti hatásvizsgálatának egyrészt mindenképpen teljes körűnek kell lennie, másrészt azt még a projektet engedélyező határozat meghozatala előtt kell elvégezni

¹⁶ A jogvita ténybeli és jogi hátterét illetően lásd „A hatásvizsgálat terjedelme” című I. 3. részt. Ez az ítélet ismertetésre kerül „A nyilvánosság részvétele a több szakaszból álló döntéshozatali folyamatban” című az I. 5. a) ii. részben is.

Az alapügy sajátosságaira tekintettel a Bíróság pontosítja továbbá, hogy abban az esetben, ha valamely tagállam a projekt környezeti hatásai részleges értékelésére és e részleges vizsgálat végén történő határozathozatalra vonatkozó hatáskört más hatóságra bízta, mint amelyre az e projekt engedélyezésére vonatkozó hatáskört bízta, e határozatot feltétlenül az említett projekt engedélyezését megelőzően kell meghozni. Ezenkívül sem a részleges vizsgálat, sem az előzetes határozat nem előzheti meg egyrészt azt az átfogó vizsgálatot, amelyet a projekt engedélyezésére illetékes hatóságnak mindenképpen el kell végeznie, másrészt pedig az ezen átfogó vizsgálatot követően hozott határozatot.

5. A nyilvánosság részvétele a döntéshozatalban és az igazságszolgáltatáshoz való jog

a) A nyilvánosság részvétele a döntéshozatalban

i. A nyilvánosság tájékoztatására vonatkozó részletes szabályok

2019. november 7-i Flausch és társai ítélet (C-280/18, [EU:C:2019:928](#))

„Előzetes döntéshozatal – Környezet – Egyes projektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – A nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvétele és az igazságszolgáltatáshoz való jog – A jogorvoslati határidő kezdete”

A Symvoulío tis Epikrateias (államtanács, Görögország) által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelemre válaszul a Bíróság pontosításokkal szolgál a 2011/92 irányelv szerinti környezeti ügyekben a tájékoztatásra és a nyilvánosságnak a döntéshozatalban való részvételére vonatkozó részletes szabályokról.

Az alapeljárás tárgya egy turisztikai komplexumnak a görög Íosz szigetén való létrehozását érintő projekt volt. Az Íosztól 55 tengeri mérföldre található és azzal napi összeköttetésben nem álló Szírosz szigetének (Kükládok-szigetcsoporthoz, Görögország) helyi újságjában és az e sziget déli-ékei-tengeri hivatalaiban a nemzeti szabályozásnak megfelelően felhívást tettek közzé az érdekeltek számára, hogy vegyenek részt az említett projekt környezeti hatásvizsgálati eljárásában.

Egy évvel később a környezetvédelmi, az energiaügyi és az idegenforgalmi miniszter elfogadta a turisztikai komplexum létrehozására irányuló projektet jóváhagyó határozatot. E határozatot közzétették a *Diavgeia* kormányzati honlapon és a környezetvédelmi minisztérium honlapján.

Az Íosz szigetén található több ingatlantulajdonos és három környezetvédelmi egyesület megsemmisítés iránti keresetet nyújtott be a jóváhagyó határozattal szemben, több

mint 18 hónappal annak elfogadását követően. Állításuk szerint csak a terület átalakítási munkálatainak megkezdésekor szereztek tudomást a projektről.

E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy a 2011/92 irányelvet átültető nemzeti jogszabálynak megfelelően, amíg nem vezetnek be elektronikus környezeti nyilvántartást, a nyilvánosságnak az ezen irányelv által megkövetelt részvétele az illetékes régió székhelyén történő közzététellel, a projektre vonatkozó információknak a helyi sajtóban való közzétételével, valamint valamennyi érdekeltnek a környezeti hatásvizsgálat megismerésére és azzal kapcsolatos véleménynyilvánításra való felhívásával indul meg.

A görög szabályozás továbbá 60 napos határidőt ír elő az olyan határozatok megsemmisítése iránti kereset benyújtására, mint az Íosz szigetén található turisztikai komplexumot engedélyező határozat, és e határidő a határozatnak az interneten való közzétételével kezdődik.

A fentiekre tekintettel a nemzeti bíróság úgy határozott, hogy előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket terjeszt a Bíróság elé arra vonatkozóan, hogy a megtámadott határozat elfogadását megelőzően a nyilvánosság részvételével lebonyolított eljárás megfelel-e a 2011/92 irányelv követelményeinek, és az e határozat megsemmisítése iránti kereset benyújtásának határideje kezdődhet-e a határozat internetes oldalon történő közzétételének időpontjától.

Ítéletében a Bíróság először is megállapítja, hogy a 2011/92 irányelv a tagállamokra bízva a környezeti ügyekben a tájékoztatásra és a nyilvánosságnak a döntéshozatalban való részvételére vonatkozó részletes szabályok meghatározását, azzal a feltétellel azonban, hogy azok nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a hasonló jellegű belső esetekre vonatkozók (az egyenértékűség elve), és nem tehetik gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézé az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (a tényleges érvényesülés elve).

A tényleges érvényesülés elvét illetően a Bíróság rámutat arra, hogy az illetékes hatóságoknak biztosítaniuk kell, hogy az alkalmazott információs csatornák alkalmasak legyenek az érintett polgárok elérésére annak érdekében, hogy megfelelő lehetőséget kapjanak a tervezett tevékenységek, a döntéshozatali folyamat és az eljárás korai szakaszában való részvételi lehetőségeik megismerésére.

Ezzel kapcsolatban a Bíróság úgy ítéli meg, hogy a Szírosz szigetén található regionális közigazgatási székhely helyiségeiben való közzététel – még ha azt az e szigeten megjelenő helyi újságban való közzététel is kísérte – nem tűnik úgy, hogy az érintett nyilvánosság tájékoztatásához megfelelő módon hozzájárult egy olyan ingatlanprojekt tekintetében, amelynek megvalósítását egy másik, 55 tengeri mérföldre lévő szigeten tervezték.

A Bíróság továbbá megállapítja, hogy a részvételi eljárás iratanyagához való hozzáférés feltételeinek lehetővé kell tenniük az érintett nyilvánosság számára jogaik hatékony

gyakorlását, ami magában foglalja az említett iratanyaghoz könnyített feltételek mellett való hozzáférést. A kérdést előterjesztő bíróságnak kell megállapítania, hogy az ilyen követelményeket tiszteletben tartották-e az alapeljárásban, figyelembe véve többek között azt, hogy az érintett nyilvánosságnak milyen erőfeszítéseket kell tennie ahhoz, hogy megtegye Íosz és Szírosz szigete közti utat, és az illetékes hatóságoknak milyen lehetőségeik voltak arra, hogy arányos erőfeszítésekkel lehetővé tegyék az iratanyagnak az Íosz szigetén való hozzáférhetővé tételét.

Végül a Bíróság szerint a 2011/92 irányelvvel ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amelynek eredményeképpen az érintett nyilvánosság tagjaival szemben egy olyan jogorvoslati határidőre hivatkoznak, amely a projekt engedélyezésének az interneten való közzétételével kezdődik, ha számukra előzetesen nem biztosítottak megfelelő lehetőséget arra, hogy ezen irányelv követelményeinek megfelelően tájékozódjanak az engedélyezési eljárásról.

ii. A nyilvánosság részvétele a több szakaszból álló döntéshozatali folyamatban

2022. február 24-i *Namur-Est Environnement* ítélet (C-463/20, [EU:C:2022:121](#))

„Előzetes döntéshozatal – Környezet – 2011/92/EU irányelv – Egyes projektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – 92/43/EGK irányelv – Természetes élőhelyek megőrzése – A 2011/92/EU irányelv 2. cikkében említett hatásvizsgálati és engedélyezési eljárás, valamint a 92/43/EGK irányelv által előírt, a fajok védelmére vonatkozó intézkedésektől eltérést engedő nemzeti eljárás közötti különbségtétel – Az »engedély« fogalma – Összetett döntéshozatali folyamat – Értékelési kötelezettség – Tárgyi hatály – Az eljárás azon szakasza, amelyben biztosítani kell a nyilvánosság részvételét a döntéshozatali folyamatban”

Ebben az ügyben, amelynek ténybeli hátterét a fentiekben ismertettük,¹⁷ az előterjesztő bíróság a nyilvánosságnak egy olyan összetett döntéshozatali folyamatban való, a 2011/92 irányelv szerinti részvételére vonatkozó kérdést is intézett a Bírósághoz, amelyet az jellemez, hogy az adott hatóságnak e folyamat előzetes vagy közbeni szakaszában az érintett projekt környezeti hatásainak csupán egy részét kell értékelnie.

E tekintetben a Bíróság emlékeztet arra, hogy a 2011/92 irányelv 6. és 8. cikke kötelezi a tagállamokat, hogy tegyék meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy az ezen irányelv hatálya alá tartozó projektek vizsgálati és engedélyezési eljárásai keretében biztosítsák a nyilvánosságnak a követelmények egészének megfelelő részvételét. E tekintetben az említett cikkek megkövetelik, hogy a nyilvánosság a döntéshozatali folyamat korai szakaszában vehessen részt, az tényleges legyen, és az

¹⁷ A jogvita ténybeli és jogi hátterét illetően lásd „A hatásvizsgálat terjedelme” című I. 3. részt. Ez az ítélet ismertetésre kerül „A hatásvizsgálat elvégzésére vonatkozó eljárási feltételek meghatározása” című I. 4. b) részben is.

illetékes hatóság az érintett projekt engedélyezésére vagy elutasítására vonatkozó határozatának meghozatalakor figyelembe vegye e részvétel eredményét.

Márpedig e különféle követelmények nehezebben hozhatók egymással összhangba egy összetett döntéshozatali folyamat keretében, különösen abban az esetben, ha az adott hatóságnak az ilyen döntéshozatali folyamat előzetes vagy közbeni szakaszában az érintett projekt környezeti hatásainak csupán egy részét kell értékelnie.

A Bíróság így megállapítja, hogy ilyen esetben a nyilvánosságnak a döntéshozatali folyamat kezdeti szakaszában való részvételére vonatkozó követelményt úgy kell értelmezni és alkalmazni, hogy az összeegyeztethető legyen a nyilvánosságnak az e folyamatban való hatékony részvételére vonatkozó, ugyancsak fontos követelményével.

Ebből következik, hogy az előterjesztő bíróság által leírt összetett döntéshozatali eljárás keretében a nyilvánosságnak a döntéshozatali folyamatban való korai részvételére vonatkozóan a 2011/92 irányelv 6. cikkében foglalt követelmény nem írja elő azt, hogy annak feltétlenül meg kell előznie az ilyen részvétellel érintett projekt környezeti hatásainak egy részére vonatkozó előzetes határozat elfogadását, amennyiben a nyilvánosság részvételét az eljárás során ténylegesen biztosítják. A ténylegesség e követelménye magában foglalja először is azt, hogy a részvételre az e projekt engedélyezésére hatáskörrel rendelkező hatóság által meghozandó határozat elfogadása előtt kerüljön sor, másodszor lehetővé tegye a nyilvánosság számára az említett projekt valamennyi környezeti hatásával kapcsolatos hasznos és teljes körű véleménynyilvánítást, harmadszor pedig az ilyen projekt engedélyezésére hatáskörrel rendelkező hatóság teljes mértékben figyelembe vehesse az említett részvételt.

b) Az igazságszolgáltatáshoz való jog

i. A tagállamok kötelezettségei

2015. október 15-i Bizottság kontra Németország ítélet (C-137/14, [EU:C:2015:683](#))

„Tagállami kötelezettségszegés – 2011/92/EU irányelv – Az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – 11. cikk – 2010/75/EU irányelv – Ipari kibocsátás (a környezetszennyezés integrált megelőzése és csökkentése) – 25. cikk – Az igazságszolgáltatáshoz való jog – Nem összeegyeztethető nemzeti eljárásjogi szabályozás”

2014-ben az Európai Bizottság kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetet indított Németországgal szemben, többek között a 2011/92 irányelv 11. cikkéből eredő kötelezettségeinek megsértése miatt.¹⁸

E rendelkezés (1) bekezdése szerint a tagállamok biztosítják, hogy a vonatkozó nemzeti jogszabályaikkal összhangban az érintett nyilvánosság azon tagjainak, akik kellő mértékben érdekeltek, vagy jogsérelemre hivatkoznak, amennyiben a tagállam közigazgatási eljárásjoga ezt előfeltételként írja elő, a bíróság vagy a törvény értelmében létrehozott, más független és pártatlan testület előtt felülvizsgálati eljáráshoz legyen joguk a határozatok, jogi aktusok és mulasztások anyagi vagy eljárási jogszerűségének kifogásolása céljából, a 2011/92 irányelvnek a nyilvánosság részvételére vonatkozó rendelkezéseire is figyelemmel.

E tekintetben a Bizottság többek között azt kifogásolta, hogy Németország nem teljesítette az e rendelkezésből eredő kötelezettségeit, mivel:

- 1) korlátozta azokat a helyzeteket, amikor a 2011/92 irányelv hatálya alá tartozó közigazgatási határozat eljárási szabálytalanság okán történő megsemmisítése kérhető;
- 2) korlátozta a keresetőségi jogot és a közigazgatási eljárás során felhozott kifogásokra korlátozta a bírósági felülvizsgálat terjedelmét.

A Bíróság – helyt adva e kifogásoknak – először is megállapítja, hogy a 2011/92 irányelv 11. cikkével ellentétes, ha a tagállamok az ezen cikket átültető rendelkezések alkalmazhatóságát kizárólag arra az esetre korlátozzák, amikor a határozat jogszerűségét a környezeti hatásvizsgálat elmulasztása miatt vitatják, e rendelkezések alkalmazhatóságát arra az esetre azonban nem terjesztik ki, amikor a hatásvizsgálatot ugyan elvégezték, de szabálytalan módon.

Ráadásul Németország azzal is megsértette az e cikkből eredő kötelezettségeit, hogy a határozatok eljárási szabálytalanság miatti megsemmisítését a kötelező környezeti hatásvizsgálat elmulasztására vagy a kötelező előzetes vizsgálat elmulasztására, illetve azon esetekre korlátozta, amelyekben a felperes bizonyítja, hogy az eljárási szabálytalanság okozati összefüggésben áll a határozat eredményével. Az ilyen korlátozás ugyanis rendkívül nehézé teszi a 2011/92 irányelv 11. cikkében foglalt jogorvoslathoz való jog gyakorlását, és sérti ezen irányelvnek az érintett nyilvánosság tagjainak az igazságszolgáltatáshoz való széles körű jog biztosítására irányuló célját.

Másodsorban a Bíróság megállapítja, hogy a 2011/92 irányelv 11. cikkével ellentétes a keresetőségi jognak és a bírósági felülvizsgálat terjedelmének valamely nemzeti rendelkezés értelmében történő, olyan kifogásokra való korlátozása, amelyekre már a

¹⁸A Bizottság a jelen kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetben az ipari kibocsátásokról szóló, 2010. november 24-i 2010/75/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (a környezetszennyezés integrált megelőzése és csökkentése) (HL 2010. L 334., 17. o.; helyesbítések: HL 2012. L 158., 25. o.; HL 2017. L 22., 86. o.; HL 2017. L 158., 51. o.) 25. cikkének megsértésére is hivatkozott.

határozat meghozatalához vezető közigazgatási eljárásban a kifogás emelésére nyitva álló időszak alatt hivatkoztak.

E tekintetben a Bíróság pontosítja, hogy – habár a 2011/92 irányelv 11. cikkének (4) bekezdése nem zárja ki, hogy közigazgatási hatóság előtti felülvizsgálati eljárás előzze meg a bírósági jogorvoslatot, és nem akadályozza meg, hogy a nemzeti jog előírja a bírósági jogorvoslat kezdeményezését megelőzően a közigazgatási felülvizsgálati eljárások kimerítésének a felperesre háruló követelményét – az uniós jog e rendelkezése nem teszi lehetővé az e felperes által a bírósági jogorvoslat alátámasztására hivatkozott jogalapok korlátozását.

Ezenfelül a felperest terhelő, az őt érintő közigazgatási határozat jogszerűségét vizsgáló bíróság előtt hivatkozható jogalapok jellegére vonatkozó ilyen korlátozás nem igazolható a jogbiztonság elvének tiszteletben tartására alapított megfontolásokkal. Nem bizonyított ugyanis, hogy az említett határozat megalapozottságára vonatkozó teljes körű bírósági felülvizsgálat sérti ezen elvet.

Továbbá, ami a közigazgatási eljárások hatékonyságát illeti, habár valamely jogalapnak a bírósági jogorvoslat keretében történő első felvetése egyes esetekben akadályozhatja ezen eljárás megfelelő lefolytatását, a 2011/92 irányelv 11. cikke által követett cél nemcsak a jogalanyoknak a bírósági felülvizsgálathoz történő hozzáféréshez való minél szélesebb jog biztosításában áll, hanem annak lehetővé tételében is, hogy e felülvizsgálat összességében a megtámadott határozat mind anyagi jogi, mind pedig eljárásjogi jogszerűségére is vonatkozzon.

A Bíróság ezzel összefüggésben hangsúlyozza, hogy a nemzeti jogalkotó előírhat olyan különös eljárási szabályokat – mint például a visszaélésszerűen vagy rosszhiszeműen előadott érv elfogadhatatlansága –, amelyek megfelelő mechanizmusok a bírósági eljárás hatékonyságának biztosításához.

ii. A magánszemélyek által benyújtott keresetek elfogadhatósága

2015. április 16-i Gruber ítélet (C-570/13, [EU:C:2015:231](#))

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem – Környezet – 2011/92/EU irányelv – Egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – Üzletközpont létesítése – A hatásvizsgálat elvégzésének mellőzéséről szóló közigazgatási határozat kötelező ereje – A nyilvánosság részvételének hiánya”

A Bíróság – a Verwaltungsgerichtshof (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Ausztria) által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában eljárva – megállapítja, hogy a 2011/92 irányelvvel ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében egy üzletközpont építésére és működtetésére irányuló projekt által érintett szomszédok nem támadhatják meg azt a határozatot, amely szerint e projektet nem kell

környezeti hatásvizsgálatnak alávetni, és a projekt engedélyezésével szemben arra sem hivatkozhatnak, hogy a projektet ilyen vizsgálatnak kellett volna alávetni.

2012 februárjában az Unabhängiger Verwaltungssenat für Kärnten (Karintia tartomány független közigazgatási tanácsa, Ausztria) építési engedélyt adott egy bevásárlóközpont építésére és működtetésére Klagenfurt am Wörtherseeben (Ausztria), a K. Gruber tulajdonában lévő ingatlannal szomszédos területen. Karintia tartomány kormányának 2010. július 21-i határozata értelmében ezt az engedélyt nem előzte meg környezeti hatásvizsgálat.

K. Gruber az engedélyező határozat megsemmisítése iránti keresetet indított a Verwaltungsgerichtshof (legfelsőbb közigazgatási bíróság) előtt, többek között azon az alapon, hogy ezen engedélyt környezeti hatásvizsgálat feltételéhez kell kötni. Keresetének alátámasztására a Karintia tartomány kormánya által hozott határozat jogellenességére hivatkozott, amelyben e kormány úgy ítélte meg, hogy a szóban forgó projekt tekintetében nem szükséges környezeti hatásvizsgálatot végezni.

E tekintetben a Verwaltungsgerichtshof (legfelsőbb közigazgatási bíróság) megállapítja, hogy az osztrák szabályozás értelmében a K. Gruberhez hasonló szomszédok nem jogosultak sem közvetlenül a szóban forgó építési és működtetési projekt környezeti hatásvizsgálatának szükségességéről szóló határozat ellen keresetet benyújtani, sem pedig az e projektet engedélyező határozatot esetlegesen keresettel megtámadni.

E körülmények között az említett bíróság úgy határozott, hogy a Bíróság elé terjeszti azt a kérdést, hogy az ilyen nemzeti szabályozás megfelel-e a 2011/92 irányelvnek.

A Bíróság e tekintetben emlékeztet arra, hogy egyrészt ezen irányelv 11. cikkének (1) bekezdése szerint a tagállamok biztosítják, hogy a vonatkozó nemzeti jogrendszerükkel összhangban az 1. cikk (2) bekezdése értelmében vett „érintett nyilvánosság” azon tagjainak, akik vagy „kellő mértékben érdekeltek”, vagy „jogsérelemre” hivatkoznak, amennyiben a tagállam közigazgatási eljárásjoga ezt előfeltételként írja elő, felülvizsgálati eljáráshoz van joguk a 2011/92 irányelv rendelkezéseinek hatálya alá tartozó határozatok, jogi aktusok és mulasztások anyagi vagy eljárási jogszerűségének kifogásolása céljából.

Másrészt a Bíróság megállapítja, hogy bár a tagállamok széles mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek annak meghatározása során, hogy mi minősül „kellő mértékű érdekeltiségnek” vagy „jogsérelemnek”, az említett mérlegelési mozgásteret korlátozza azon célkitűzés tiszteletben tartása, hogy az érintett nyilvánosságot széles körben illesse meg az igazságszolgáltatáshoz való jog. E tekintetben, noha a nemzeti jogalkotónak lehetősége van többek között arra, hogy azokat a jogokat, amelyek megsértésére valamely magánszemély a 2011/92 irányelv 11. cikkében szereplő határozatokkal, jogi aktusokkal vagy mulasztásokkal szemben hivatkozhat, kizárólag a közjogi alanyi jogokra korlátozza, e cikknek az ezen irányelv hatálya alá tartozó határozatokkal, jogi aktusokkal vagy mulasztásokkal érintett nyilvánosság tagjainak keresetindítási jogára vonatkozó rendelkezései nem értelmezhetők megszorítóan.

Ebből következik, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló nemzeti szabályozás, amely nagyszámú magánszemélyt – köztük különösen a 2011/92 irányelv 11. cikkének (1) bekezdésében foglalt feltételeknek esetlegesen megfelelő szomszédokat – megfosztja attól a jogtól, hogy keresetet indítsanak valamely projekt környezeti hatásvizsgálatának szükségességét megállapító határozatok ellen, összeegyeztethetetlen ezen irányelvvél.

iii. A környezetvédelmi szervezetek által indított keresetek elfogadhatósága

2009. október 15-i Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening ítélet (C-263/08, [EU:C:2009:631](#))

„85/337/EGK irányelv – A nyilvánosság részvétele a környezettel kapcsolatos döntéshozatali eljárásokban – A környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló projekteket engedélyező határozatokkal szembeni jogorvoslati eljáráshoz való jog”

A Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening ügyben hozott ítéletében a Bíróság megállapította, hogy a 85/337 irányelv¹⁹ 10a. cikkével ellentétes az a nemzeti szabályozás, amely az irányelv hatálya alá tartozó műveletekre vonatkozó határozatokkal szembeni jogorvoslati eljáráshoz való jogot azokra a környezetvédelmi egyesületekre korlátozza, amelyeknek legalább 2000 tagja van.

Az alapügyben Stockholm (Svédország) önkormányzata szerződést kötött egy mintegy 1 km hosszúságú, kőzetbe vájt, föld feletti magas feszültségű távvezetéseket felváltó vezetékek elhelyezésére szolgáló alagút építésére.

Az e projektre vonatkozóan elvégzett környezeti hatásvizsgálat alapján Stockholm megye tartományi kormányzata megállapította, hogy a projekt várhatóan jelentős hatást gyakorol a környezetre.

Az illetékes hatóság ennek ellenére engedélyezte a munkálatokat, de egy környezetvédelmi egyesület megtámadta az engedélyező határozatot. E keresetet azonban elfogadhatatlannak nyilvánították azzal az indokkal, hogy a felperes egyesület nem felel meg a nemzeti jogszabályokban előírt azon feltételnek, hogy legalább 2000 taggal rendelkezzen.

A Högsta domstolen (svéd legfelsőbb bíróság), amely az említett elfogadhatatlansági határozat ellen benyújtott fellebbezést tárgyalta, úgy határozott, hogy több kérdést terjeszt a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra, többek között azt, hogy a 85/337 irányelv lehetővé teszi-e a tagállamok számára annak előírását, hogy a kis környezetvédelmi

¹⁹ A 2003. május 26-i 2003/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvél (HL 2003. L 156., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 466. o.) módosított szöveg.

egyesületek nem jogosultak keresetet benyújtani az ezen irányelv hatálya alá tartozó művelettel kapcsolatos határozat ellen.

Ezzel kapcsolatban a Bíróság emlékeztet arra, hogy a 85/337 irányelvből az következik, hogy az különbséget tesz egyfelől a hatálya alá tartozó műveletek egyikében általános értelemben érintett nyilvánosság, másfelől az ezen érintett nyilvánosságba tartozó, azon természetes vagy jogi személyek csoportja között, akik számára a szóban forgó művelettel kapcsolatos különleges helyzetük miatt, az irányelv 10a. cikke alapján biztosítani kell a projektet engedélyező határozat vitatásához való jogot.

Bár igaz, hogy ez utóbbi cikk a nemzeti jogalkotókra bízta azoknak a feltételeknek a meghatározását, amelyek szükségesek lehetnek ahhoz, hogy a környezetvédelem érdekében tevékenykedő nem kormányzati szervezet, például egy egyesület, rendelkezessen jogorvoslati joggal, az így megállapított nemzeti szabályoknak biztosítaniuk kell egyrészt az „igazságszolgáltatáshoz való széles körű jogot”, másrészt pedig a 85/337 irányelv jogorvoslathoz való jogra vonatkozó rendelkezéseinek hatékony érvényesülését. Következésképpen ezek a nemzeti szabályok nem járhatnak azzal a veszéllyel, hogy kiüresedik azon uniós jogi rendelkezések tartalma, amelyek szerint azoknak, akik valamely projekt megtámadásában kellő mértékben érdekeltek, illetve akik jogát a projekt sérti – beleértve a környezetvédelmi egyesületeket –, azoknak lehetőségük kell, hogy legyen a hatáskörrel rendelkező bíróságok előtti fellépésre.

Figyelembe véve, hogy a svéd kormány elismerte, hogy csak két környezetvédelmi egyesület rendelkezik legalább 2000 taggal, a Bíróság ebből arra a következtetésre jut, hogy a 85/337 irányelv 10a. cikkével ellentétes az a svéd jogszabály, amely az irányelv hatálya alá tartozó műveletekre vonatkozó határozatokkal szembeni jogorvoslati eljáráshoz való jogot azokra a környezetvédelmi egyesületekre korlátozza, amelyeknek legalább 2000 tagja van.

2011. május 12-i Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen ítélet (C-115/09, [EU:C:2011:289](#))

„85/337/EKG irányelv – Környezeti hatásvizsgálat – Aarhusi egyezmény – 2003/35/EK irányelv – Az igazságszolgáltatáshoz való jog – Nem kormányzati környezetvédelmi szervezetek”

A Bíróság a fenti előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában eljárva további pontosítással szolgál a környezetvédelmi egyesületek 85/337 irányelv²⁰ szerinti keresetindítási jogának hatályával kapcsolatban.

Az alapügy tárgyát egy Lünenben (Németország) található széntüzelésű erőmű létesítésére és működtetésére irányuló projekt képezi, amelyről környezeti hatásvizsgálatot végeztek. Az eljárás keretében az illetékes hatóság előzetes véleményt

²⁰ A 2003. május 26-i 2003/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2003. L 156., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 466. o.) módosított szöveg.

és részleges engedélyt adott ki, amely megállapította, hogy a projekttel kapcsolatban nem állnak fenn jogi kétségek.

2008 júniusában a Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen eV (a továbbiakban: BUND) nevű környezetvédelmi nem kormányzati szervezet keresetet nyújtott be az Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (Észak-Rajna-Vesztfália tartomány közigazgatási felsőbb bírósága, Németország) előtt a szóban forgó projektre vonatkozó előzetes vélemény és részleges engedély megsemmisítése iránt. A felperes különösen a 92/43 irányelv átültetésére vonatkozó rendelkezések megsértésére hivatkozik.

E bíróság álláspontja szerint a BUND nem jogosult megsemmisítés iránti kereset benyújtására, mivel nem hivatkozik a német jog szerinti keresetösségi jog fennállásához szükséges egyéni anyagi jogi sérelemre. Mindamellett a bíróság tudni szeretné, hogy az a német követelmény, miszerint a környezetvédelmi NGO-nak jogsérelemre kell hivatkoznia, ebben az értelemben önmagában összeegyeztethető-e az uniós joggal, különösen a 85/337 irányelv 10a. cikkével.

E kérdésekre válaszolva a Bíróság emlékeztet arra, hogy a 85/337 irányelv 10a. cikkének első bekezdése úgy rendelkezik, hogy az ezen irányelv szerinti határozatokkal, jogi aktusokkal és mulasztásokkal szemben biztosítani kell a bíróság előtti jogorvoslat lehetőségét az „anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszerűségének vitatása céljából”, az ilyen jogorvoslati kérelem alátámasztására hivatkozható jogalapok bármiféle korlátozása nélkül.

A keresetek elfogadhatóságának feltételeit illetően e rendelkezés két esetet állapít meg: a kereset elfogadhatósága „kellő mértékű érdekelttséghez” vagy a felperes által hivatkozott „jogsérelemhez” köthető aszerint, hogy a nemzeti jog e feltételek közül melyikre utal. A 85/337 irányelv 10a. cikke harmadik bekezdésének első mondata ezt követően kimondja, hogy a tagállamok – azzal a célkitűzéssel összhangban, amely szerint biztosítják az érintett nyilvánosság „igazságszolgáltatáshoz való széles körű jogát” – határozzák meg, hogy mi minősül kellő mértékű érdekelttségnek és jogsérelemnek.

Ami a környezetvédelmi egyesületek által benyújtott kereseteket illeti, a 85/337 irányelv 10a. cikke harmadik bekezdésének második és harmadik mondata hozzáteszi, hogy megfelelően érdekeltnek tekintendők, vagy olyan jogokkal rendelkeznek, amelyek sérelmet szenvedhetnek, attól függően, hogy a nemzeti szabályozás az elfogadhatóság melyik feltételére hivatkozik.

A jogszabályi háttér alapján a Bíróság megállapítja, hogy ha a nemzeti jogalkotónak lehetősége is van arra, hogy azokat a jogokat, amelyek megsértésére valamely magánszemély hivatkozhat a 85/337 irányelv 10a. cikkében szereplő határozatokkal, jogi aktusokkal vagy mulasztásokkal szembeni jogorvoslati eljárás keretében, kizárólag az alanyi közjogi jogokra korlátozza, az ilyen a korlátozás mint olyan nem alkalmazható a környezetvédelmi egyesületekre anélkül, hogy ne sérülnének a 85/337 irányelv 10a. cikke harmadik bekezdésének utolsó mondatában előírt célkitűzések.

Ha ugyanis, amint az e rendelkezésből következik, ezen egyesületek ugyanazokra a jogokra hivatkozhatnak, mint a magánszemélyek, ellentétes lenne egyfelől azzal a célkitűzéssel, hogy a nyilvánosságot széles körben illesse meg az igazságszolgáltatáshoz való jog, másfelől pedig a tényleges érvényesülés elvével az, hogy a szóban forgó egyesületek, kizárólag azon okból, hogy közösségi érdekeket védenek, ne hivatkozhatnak az uniós környezetvédelmi jogból származó szabályok megsértésére is. Amint ugyanis az alapeljárásból kitűnik, ez nagyrészt megfosztaná őket annak lehetőségétől, hogy az e jogból származó szabályok tiszteletben tartásának ellenőrzését kérjék, amely szabályok leginkább a közérdeket szolgálják, és nem kizárólag az egyes magánszemélyek érdekeinek védelmét.

Következésképpen a Bíróság megállapítja, hogy a 85/337 irányelv 10a. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az a szabályozás, amely az ezen irányelv 1. cikkének (2) bekezdésében szereplő, a környezetvédelmet előmozdító nem kormányzati szervezet tekintetében azon okból nem ismeri el annak lehetőségét, hogy az ugyanezen irányelv 1. cikkének (1) bekezdése értelmében „a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló” projekteket engedélyező határozatokkal szembeni jogorvoslati eljárás keretében a bíróság előtt egy, az uniós jogból eredő, környezetvédelmi célú szabály megsértésére hivatkozzon, hogy e szabály kizárólag a közösség, és nem az egyén érdekeit védi.

iv. A nem mértéktelenül drága eljárás követelménye

a. Alkalmazási kör

2018. március 15-i North East Pylon Pressure Campaign és Sheehy ítélet (C-470/16, [EU:C:2018:185](#))

„Előzetes döntéshozatal – Egyes projektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – 2011/92/EU irányelv – Az érintett nyilvánosság tagjainak keresetindítási joga – Idő előtti kereset – A nem mértéktelenül drága eljárás fogalma, valamint a nyilvánosság részvételével kapcsolatos, az irányelv rendelkezéseinek hatálya alá tartozó határozatok, jogi aktusok és mulasztások fogalma – Az Aarhusi Egyezmény alkalmazhatósága”

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában eljárva a Bíróság a 2011/92 irányelvben és az Aarhusi Egyezményben²¹ rögzített, a környezeti ügyekben folytatott bírósági eljárások „nem mértéktelenül drága” követelményének hatályáról határoz.

2015-ben az ír állami áramszolgáltató, az EirGrid plc 300 nagyfeszültségű villanyoszlop felállításának engedélyezését kérte Írország és Észak-Írország hálózatának

²¹ A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, Aarhusban, 1998. június 25-én aláírt, az Európai Közösség nevében a 2005. február 17-i 2005/370/EK tanácsi határozattal (HL 2005. L 124., 1. o.) jóváhagyott egyezmény (kihirdette: a 2001. évi LXXXI. tv., a továbbiakban: Aarhusi Egyezmény).

összekapcsolása és a sziget villamosenergia-ellátása megbízhatóságának biztosítása céljából. Az alakszerű településfejlesztési engedély iránti kérelem és környezetvédelmi hatásvizsgálat benyújtását követően a tervezési ügyekben határkörrel rendelkező ír jogorvoslati szerv, az An Bord Pleanála 2016. március 7-én szóbeli meghallgatást tartott.

2016. március 4-én egy földtulajdonos és egy nyomásgyakorló csoport engedélyt kért arra, hogy fellebbezést nyújtson be a tervezési engedélyezési eljárás megtámadása érdekében. A High Court (felsőbíróság, Írország) azonban megtagadta a kért engedély megadását azzal az indokkal, hogy a kereset idő előtti volt.

A költségekkel kapcsolatos eljárásban a felek vitatják a keresetindítás engedélyezésére vonatkozó eljárással kapcsolatban felmerült költségek megosztását, amelyek összege meghaladta az 500 000 eurót. Ezzel összefüggésben a High Court úgy határozott, hogy kérdést terjeszt a Bíróság elé az ír jognak a 2011/92 irányelv és az Aarhusi Egyezmény azon rendelkezéseivel való összeegyeztethetőségére vonatkozóan, amelyek azt a követelményt fogalmazzák meg, hogy bizonyos bírósági eljárások ne legyenek mértéktelenül drágák.

E tekintetben a Bíróság emlékeztet arra, hogy a 2011/92 irányelv 11. cikkének (4) bekezdésében előírt, a mértéktelenül drága eljárások tilalmára vonatkozó követelmény a bírósági eljárásban való részvétel kapcsán felmerült valamennyi költségre vonatkozik. Következésképpen e követelményt úgy kell értelmezni, hogy az olyan tagállami bíróságok előtti eljárásokra is vonatkozik, mint az alapügy tárgyát képező eljárás, amelynek keretében arról döntenek, hogy valamely kereset megindítása engedélyezhető-e egy fejlesztés engedélyezésének eljárása során, főleg olyan esetben, amikor e tagállam nem határozta meg, hogy az eljárás mely szakaszában lehet keresetet indítani.

A Bíróság ezenkívül rámutat arra, hogy amikor a felperes egyszerre hoz fel a nyilvánosságnak a környezeti ügyekben a döntéshozatali folyamatban való részvételével kapcsolatos szabályok megsértésére és más szabályok megsértésére alapított jogalapokat, a mértéktelenül drága eljárások tilalmára vonatkozó követelmény csak a kereset azon részével kapcsolatban felmerülő költségekre vonatkozik, amelyek a nyilvánosság részvételére vonatkozó szabályok megsértésén alapulnak. Ilyen esetben a nemzeti bíróság feladata *ex æquo et bono* és az alkalmazandó nemzeti eljárási szabályok szerint különbséget tenni a kétféle érveléshez kapcsolódó költségek között annak érdekében, hogy megbizonyosodjon arról, hogy a nem mértéktelenül drága eljárásra vonatkozó követelmény a keresetnek a nyilvánosság részvételére vonatkozó szabályokon alapuló részére vonatkozik.

A Bíróság ezzel kapcsolatban tisztázza, hogy az Aarhusi Egyezmény 9. cikkének (3) és (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy ugyanezen követelmény vonatkozik a kereset azon részére, amely nem tartozik a 2011/92 irányelv hatálya alá, amennyiben a felperes ezzel a nemzeti környezetvédelmi jog tiszteletben tartását szeretné volna biztosítani. Bár

e rendelkezéseknek nincs közvetlen hatályuk, a nemzeti bíróságnak a belső eljárásjogot úgy kell értelmeznie, hogy az amennyire csak lehetséges, ezeknek megfelelő legyen.

Végül a Bíróság hangsúlyozza, hogy a tagállamok nem engedhetnek eltérést az Aarhusi Egyezményben és a 2011/92 irányelvben rögzített, a mértéktelenül drága eljárások tilalmára vonatkozó követelménytől olyan esetben, amikor a kereset jelentéktelennek vagy zaklató jellegűnek minősül, vagy olyan esetben, amikor nincs kapcsolat a nemzeti környezetvédelmi jog állítólagos megsértése és a környezetnek okozott kár között. A nemzeti bíróság tehát többek között figyelembe vehet olyan tényezőket, mint például a kereset sikerességének észszerű esélyei, vagy a kereset túlzó, illetve zaklató jellege, amennyiben a felperesre terhelt költségek összege nem lesz mértéktelenül nagy.

b. Értékelési szempontok

2013. április 11-i Edwards és Pallikaropoulos ítélet (C-260/11, [EU:C:2013:221](#))

„Környezet – Århusi egyezmény – 85/337/EGK irányelv – 2003/35/EK irányelv – 10a. cikk – 96/61/EK irányelv – 15a. cikk – A környezeti ügyekben az igazságszolgáltatáshoz való jog – A »nem [...] mértéktelenül drága« bírósági eljárás fogalma”

A Supreme Court of the United Kingdom (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelemre válaszul a Bíróság pontosítja a környezeti ügyekben folytatott „nem mértéktelenül drága” bírósági eljárások követelményének értékelési szempontjait, amint azt a 85/337 irányelv²² 10a. cikkének ötödik bekezdése, valamint a 96/61 irányelv²³ 15a. cikkének ötödik bekezdése előírja.

A kérdést előterjesztő bíróság, miután elutasította a környezetvédelmi eljárásban benyújtott felülvizsgálati kérelmet, azt kérdezte a Bíróságtól, hogy miként kell alkalmaznia a fent hivatkozott, „nem mértéktelenül drága eljárás” követelményét a jelen ügyben, tekintettel arra, hogy a fellebbezőt az alkalmazandó nemzeti szabályozás alapján jelentős költségek terhelhetik.

A Bíróság ezzel kapcsolatban megállapítja, hogy az a 85/337 irányelv 10a. cikkének ötödik bekezdésében és a 96/61 irányelv 15a. cikkének ötödik bekezdésében meghatározott követelmény, miszerint a bírósági eljárás nem lehet mértéktelenül drága, azt jelenti, hogy az eljárásból fakadó pénzügyi teher nem akadályozhatja az érintett személyeket azon joguk gyakorlásában, hogy az e cikkek hatálya alá tartozó bírósági jogorvoslati lehetőséggel éljenek. Amennyiben valamely nemzeti bíróság

²² A 2003. május 26-i 2003/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2003. L 156., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 466. o.) módosított szöveg.

²³ A 2003. május 26-i 2003/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2003. L 156., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 466. o.) módosított, a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről szóló, 1996. szeptember 24-i 96/61/EK tanácsi irányelv (HL 1996. L 257., 26. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 3. kötet, 80. o.).

határozathozatalát kéri egy környezetvédelmi jogvitában felperesként pervesztes magánszemélynek a költségek viselésére való kötelezése kapcsán, vagy általánosabb jelleggel, ha arra kéri fel – mint az az Egyesült Királyság bíróságai esetében lehetséges –, hogy az eljárást megelőző szakaszban foglaljon állást a pervesztes félre terhelhető költségek esetleges korlátozásáról, tiszteletben kell tartania ezt a követelményt, szem előtt tartva mind a jogait védeni kívánó személy érdekeit, mind pedig a környezet védelméhez fűződő közérdeket.

Ezen értékelés keretében a nemzeti bíróság nem alapozhat kizárólag az érdekelt fél anyagi helyzetére, hanem a költségek összegének objektív elemzését is el kell végeznie. Ily módon az eljárási költség nem haladhatja meg az érdekelt fél anyagi lehetőségeit, és semmi esetre sem tűnhet objektíve észszerűtlennek. Figyelembe kell vennie továbbá az adott felek helyzetét, a kérelmező pernyertességének észszerű esélyét, az ügy kimenetelének e kérelmező, illetve a környezet védelme számára képviselt fontosságát, a jogi kérdés és az alkalmazott eljárás bonyolultságát, a különböző szakaszokban való jogorvoslat esetlegesen vakmerő jellegét, valamint hogy létezik-e a költségmentesség vagy költségkorlátozás nemzeti rendszere.

Ezzel szemben azon körülmény, hogy az érdekeltet ténylegesen nem tartotta vissza az eljárás folytatásától, önmagában nem elegendő ahhoz, hogy az eljárás ne minősüljön számára mértéktelenül drágának a 85/337 és a 96/61 irányelv értelmében.

Végül az arra vonatkozó követelmény, hogy a bírósági eljárás nem lehet mértéktelenül drága, nem értékelhető eltérő módon attól függően, hogy a nemzeti bíróság elsőfokú, fellebbezési vagy második fellebbezési eljárásban hoz határozatot.

6. Közvetlen hatály és az összhangban álló értelmezés

a) Az irányelvek vertikális közvetlen hatálya és a harmadik felek jogaira gyakorolt negatív hatások

2004. január 7-i Wells ítélet (C-201/02, [EU:C:2004:12](#))

„85/337/EGK irányelv – Egyes projektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – A bányászati engedélyt környezeti hatásvizsgálat nélkül megadó nemzeti intézkedés – Az irányelvek közvetlen hatálya – Háromoldalú helyzet”

A jelen ügyben, amelynek ténybeli hátterét a fentiekben ismertettük,²⁴ a Bíróságnak arról is döntenie kellett, hogy az alapügyhöz hasonló körülmények között az olyan magánszemély, mint D. Wells, hivatkozhat-e az Egyesült Királyság hatóságaival szemben

²⁴ A jogvita ténybeli és jogi hátterét illetően lásd „A hatásvizsgálat elvégzésének időpontja” című I. 4. a) részt.

adott esetben a 85/337 irányelv 1. cikkének (2) bekezdésével és 4. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 2. cikkének (1) bekezdésére.

A 85/337 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése szerint a tagállamok meghoznak minden olyan intézkedést, amely ahhoz szükséges, hogy az engedély megadása előtt a többek között a jellegüknél, méretüknél vagy elhelyezkedésüknél fogva a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló projektek engedélyezése kötelező legyen, és esetükben hatásvizsgálatot végezzenek. E projekteket ezen irányelv 4. cikke határozza meg.

Ebben az összefüggésben az Egyesült Királyság kormánya azzal érvelt, hogy ha egy olyan magánszemély, mint D. Wells, jogosult lenne arra, hogy az alapügyhöz hasonló esetben a hatóságokkal szemben hivatkozhasson erre a rendelkezésre, az „fordított közvetlen hatályú” helyzetet teremtene, amelyben az Egyesült Királyság közvetlenül arra lenne köteles, hogy megfossza a Conygar Quarry kőbánya magánszemély tulajdonosait a jogaiktól.

E tekintetben a Bíróság emlékeztet arra, hogy a jogbiztonság elvével ellentétes, ha az egyén számára az irányelv kötelezettséget ír elő. Az egyének tekintetében ugyanis az irányelv rendelkezései csak jogokat keletkeztethetnek. Következésképpen egy magánszemély valamely tagállammal szemben nem hivatkozhat egy irányelvre egy olyan állami kötelezettség tekintetében, amely közvetlenül egy másik, ugyanezen irányelvből eredő, harmadik személlyel szembeni kötelezettség teljesítéséhez kapcsolódik.

Ezzel szemben a harmadik személyek jogait érintő egyszerű negatív hatások, még ha ezek bizonyosak is, nem indokolják annak megtagadását egy magánszemélytől, hogy az érintett tagállammal szemben valamely irányelv rendelkezéseire hivatkozhasson.

Így a Bíróság megállapítja, hogy az alapügyben az Egyesült Királyság azon kötelezettsége, hogy gondoskodik arról, hogy az illetékes hatóságok elvégezzék a Conygar Quarry kőbánya működésének környezeti hatásvizsgálatát, nem kapcsolódik közvetlenül az e kőbánya tulajdonosaira a 85/337 irányelvben előírt kötelezettségek teljesítéséhez. Kétségtelen, hogy az állami kötelezettség késedelmes teljesítésének következménye az, hogy a vizsgálat eredményéig le kell állítani a bányászati tevékenységeket. Az ilyen következmény azonban nem minősíthető az említett irányelv rendelkezései „fordított közvetlen hatályának” az említett tulajdonosok tekintetében.

Következésképpen a Bíróság megállapítja, hogy az olyan magánszemély, mint D. Wells, adott esetben hivatkozhat az Egyesült Királyság hatóságaival szemben a 85/337 irányelv 1. cikkének (2) bekezdésével és 4. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett 2. cikkének (1) bekezdésére.

b) A nemzeti jognak az uniós joggal összhangban álló értelmezése

2018. október 17-i Klohn ítélet (C-167/17, [EU:C:2018:833](#))

„Előzetes döntéshozatal – Környezet – Egyes projektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – Engedélyező határozattal szembeni jogorvoslathoz való jog – A nem mértéktelenül drága eljárás követelménye – Fogalom – Időbeli hatály – Közvetlen hatály – A költségeket számszerűsítő, jogerőssé vált nemzeti határozatra gyakorolt hatás”

A Supreme Court (legfelsőbb bíróság, Írország) előzetes döntéshozatal iránti kérelme tárgyában eljáró Bíróság emlékeztet arra, hogy bár a 85/337 irányelv²⁵ 10a. cikkének ötödik bekezdésében foglalt, a környezetvédelmi ügyekben folytatott „mértéktelenül drága” bírósági eljárások tilalmának szabálya nem rendelkezik közvetlen hatállyal, a nemzeti bíróságok kötelesek a lehető legnagyobb mértékben biztosítani, hogy a nemzeti jog értelmezése e rendelkezéssel összhangban történjen.

2004-ben az An Bórd Pleanála (területrendezési hivatal, Írország, a továbbiakban: Hivatal) engedélyezte, hogy a County Sligóban (Sligo megye, Írország) található Achonryban építendő, az Írország területén elhullott állatok vizsgálatára szolgáló létesítmény hozzanak létre.

V. Klohn, a létesítmény telephelye közelében található gazdaság tulajdonosa keresetet nyújtott be az építési engedély ellen, amelyet a High Court (felsőbb bíróság) 2008. április 23-i ítéletével elutasított. 2008. május 6-án e bíróság V. Klohnt kötelezte a Hivatal részéről felmerült költségek viselésére.

A High Courton (felsőbb bíróság) működő Taxing Master 2010. június 24-i határozatában a V. Klohn által a Hivatal részére fizetendő költségek összegét hozzávetőleg 86 000 euróban határozta meg. E határozatot a High Court (felsőbb bíróság) helybenhagyta, amelyet V. Klohn a Supreme Court (legfelsőbb bíróság, Írország) előtt megtámadott.

A szóban forgó költségek összegére tekintettel a Supreme Court (legfelsőbb bíróság) úgy határozott, hogy többek között azzal a kérdéssel fordul a Bírósághoz, hogy:

- a „mértéktelenül drága” eljárás tilalmának a 85/337 irányelv 10a. cikkének ötödik bekezdésében foglalt szabálya közvetlen hatállyal bír-e, vagy e tekintetben fennáll az összhangban álló értelmezés kötelezettsége, és
- a Taxing Masternek vagy a határozata ellen benyújtott keresetet elbíráló nemzeti bíróságnak az említett szabályt annak ellenére, hogy a költségek megosztásáról szóló határozat jogerőre emelkedett.

A Bíróság – miután megállapítja, hogy az a kérdést, hogy a „mértéktelenül drága” eljárás tilalmának szabálya közvetlen hatállyal bír-e, a 85/337 irányelv 10a. cikke ötödik

²⁵ A 2003. május 26-i 2003/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2003. L 156., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 466. o.) módosított szöveg.

bekezdésének Írország általi késedelmes átültetése miatt merül fel – megállapítja, hogy e rendelkezésnek nincs közvetlen hatálya. A nemzeti jog uniós joggal összhangban álló értelmezése kötelezettségének megfelelően azonban az ír bíróságok – a 85/337 irányelv 10a. cikke ötödik bekezdésének átültetésére előírt határidő leteltét követően – kötelesek a belső jogot a lehető legteljesebb mértékben úgy értelmezni, hogy az eljárásból fakadó pénzügyi teher ne akadályozza a magánszemélyeket azon joguk gyakorlásában, hogy az e rendelkezés hatálya alá tartozó bírósági jogorvoslati eljárást indíthassanak vagy folytathassák azt.

E tekintetben a Bíróság ezenkívül pontosítja, hogy az ír bíróságok a 85/337 irányelv 10a. cikke ötödik bekezdésének átültetésére előírt határidő lejártát követően kötelesek úgy értelmezni a nemzeti jogot, hogy a korábbi törvény hatálya alatt létrejött helyzetek jövőbeli hatásait e rendelkezéssel azonnal összeegyeztethetővé tegyék. Ebből következik, hogy az említett bíróságok kötelesek a nemzeti jogot az e rendelkezésben foglalt, a mértéktelenül drága eljárás tilalmának szabályával összhangban értelmezni, amennyiben az átültetésre nyitva álló határidő lejártakor folyamatban lévő bírósági eljárásokban a költségek megosztásáról határoznak, tekintet nélkül arra az időpontra, amikor e költségek az érintett eljárás során felmerültek.

Emlékeztetve arra, hogy Írországban két szakaszban zajlik a költségek megosztására irányuló eljárás, a Bíróság azt is megállapította, hogy a nemzeti joggal összhangban álló értelmezés elvének vannak bizonyos korlátai, többek között a jogerő elvéből következő korlátozások. A jelen ügyben tehát a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy értékelje azon jogerőt, amely azon 2008. május 6-i határozathoz kapcsolódik, amelyben a High Court (felsőbíróság) az eljárás költségeinek viselésére – e költségek pontos összegének meghatározása nélkül – V. Klohnt kötelezte, annak meghatározása érdekében, hogy lehetséges-e a nemzeti jogot az alapeljárásban a „nem lehet mértéktelenül drága” szabállyal összhangban értelmezni, és ha igen, milyen mértékben.

II. Tervek és programok hatásvizsgálata a 2001/42 irányelv alapján

1. A 2001/42 irányelv hatálya

a) A 2001/42 irányelv hatálya alá tartozó tervek és programok

2020. június 25-i A és társai (Szélerőművek Aalter és Nevele területén) ítélet (nagytanács, C-24/19, [EU:C:2020:503](#))²⁶

„Előzetes döntéshozatal – 2001/42/EK irányelv – A környezetre gyakorolt hatások vizsgálata – Településrendezési engedély szélerőművek telepítéséhez és üzemeltetéséhez – A 2. cikk a) pontja – A »tervek és programok« fogalma – Az engedély megadásának rendeletben és körlevélben megállapított feltételei – A 3. cikk (2) bekezdésének a) pontja – Projektek végrehajtása jövőbeli engedélyezésének kereteit meghatározó nemzeti jogi aktusok – A környezeti vizsgálat elmaradása – A nemzeti jogi aktusok és az azok alapján kiadott engedélyek joghatásainak az ezen jogi aktusoknak az uniós joggal való összeegyeztethetlenségének megállapítását követő fenntartása – Feltételek”

Az A és társai (Szélerőművek Aalter és Nevele területén) ítéletében a nagytanácsban eljáró Bíróság a 2001/42 irányelv értelmezéséről határoz, és fontos pontosításokat tesz az ezen irányelv által előírt vizsgálat alá tartozó intézkedéseket illetően.

Ezen értelmezés iránti kérelmet az E40-es autópálya közelében, Aalter (Belgium) és Nevele (Belgium) településeken elhelyezkedő, egy szélerőműpark tervezett helyét képező terület lakosai, valamint a Gewestelijke stedenbouwkundige ambtenaar van het departement Ruimte Vlaanderen, afdeling Oost-Vlaanderen (Flandria térség Kelet-Flandria részlegéért felelős regionális településrendezési tisztviselő, Belgium) között folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették a Bíróság elé, amelynek tárgya az említett hatóság által öt szélerőmű telepítésére és üzemeltetésére vonatkozóan kiadott településrendezési engedély (a továbbiakban: vitatott engedély). A vitatott engedélyt, amely 2016. november 30-án került kiállításra, többek között bizonyos olyan feltételek tiszteletben tartásától tették függővé, amelyeket a flamand kormány egy rendeletének rendelkezései, valamint egy körlevél határozott meg, amelyek a szélerőművek telepítésére és üzemeltetésére vonatkoztak.

A felperesek a vitatott engedély megsemmisítése iránt a Raad voor Vergunningsbetwistingen (engedélyezéssel kapcsolatos jogvitákban eljáró bíróság, Belgium) előtt indított keresetük alátámasztása érdekében többek között a 2001/42 irányelv megsértésére hivatkoztak azzal az indokkal, hogy az engedély kiadásának alapjául szolgáló határozat és körlevél nem képezte környezeti vizsgálat tárgyát. A

²⁶ Ez az ítélet ismertetésre kerül „A 2001/42 irányelv 3. cikke (2) bekezdése a) pontjának hatálya alá tartozó tervek és programok” című II. 2. a) részben, valamint „A 2001/42 irányelv megsértésével elfogadott nemzeti jogi aktusok” című III. 2. részben is.

vitatott engedély kiállítója ezzel szemben úgy vélte, hogy a szóban forgó rendelet és körlevél esetében nem kell ilyen vizsgálatot végezni.

A Bíróság emlékeztetett arra, hogy a 2001/42 irányelv 2. cikkének a) pontja értelmében azok a tervek és programok, valamint azon tervek és programok módosításai tartoznak ezen irányelv hatálya alá, amelyeket valamely tagállami hatóság dolgozott ki vagy fogadott el, feltéve hogy azokat „törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések ír[ták] elő”.

A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy ezen irányelv értelmében és alkalmazásában „előírtnak” kell tekinteni azokat a terveket és programokat, amelyek elfogadását olyan nemzeti törvényi vagy rendeleti rendelkezések rendezik, amelyek meghatározzák az elfogadásukra hatáskörrel rendelkező hatóságokat, valamint kidolgozási eljárásukat. Így valamely intézkedést „előírtnak” kell tekinteni abban az esetben, ha az intézkedés elfogadására vonatkozó jogkör jogi alapja ilyen jellegű rendelkezés, még akkor is, ha a szó szoros értelmében nem áll fenn kötelezettség ezen intézkedés kidolgozására vonatkozóan.

A Bíróság – az előterjesztő bíróságnak és az Egyesült Királyság kormányának azon kérésére, hogy vizsgálja felül ezen ítélkezési gyakorlatát – először is hangsúlyozta, hogy a 2001/42 irányelv 2. cikke a) pontjának második franciabekezdésében foglalt feltételnek kizárólag azon „tervekre és programokra” való korlátozása, amelyek elfogadása kötelező, e feltételnek marginális hatályt tulajdonítana, és nem tenné lehetővé e rendelkezés hatékony érvényesülésének a megőrzését. A Bíróság álláspontja szerint ugyanis a helyzetek sokféleségére és a nemzeti hatóságok gyakorlatának eltéréseire tekintettel a tervek és programok elfogadása és azok módosítása gyakran nem általánosan kötelező, és nincs is teljes mértékben az illetékes hatóságok mérlegelésére bízva. Ezenfelül a környezet magas szintű védelme, amelyet a 2001/42 irányelv biztosítani kíván annak előírásával, hogy a környezetre valószínűleg jelentős hatást gyakorló tervek és programok tekintetében környezeti vizsgálatot kell végezni, megfelel a Szerződésből és az Európai Unió Alapjogi Chartájából származó, a környezet minőségének védelmével és javításával kapcsolatos követelményeknek.²⁷ Márpedig az ilyen célok veszélybe kerülhetnének az olyan megszorító értelmezés eredményeképpen, amely lehetővé tenné, hogy valamely tagállam kivonja magát a környezeti vizsgálatra vonatkozó ezen kötelezettség alól oly módon, hogy szándékosan tartózkodik az ilyen tervek vagy programok elfogadásának kötelezővé tételétől. Végezetül a Bíróság megállapítja, hogy a „tervek és programok” fogalmának kiterjesztő értelmezése megfelel az Unió nemzetközi kötelezettségvállalásainak is.²⁸

A Bíróság ezt követően azt a kérdést vizsgálja, hogy a szóban forgó rendelet és körlevél megfelel-e a 2001/42 irányelv 2. cikke a) pontjának második franciabekezdésében előírt

²⁷ Az EUSZ 3. cikk (3) bekezdése, az EUMSZ 191. cikk (2) bekezdése és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 37. cikke.

²⁸ E kötelezettségek többek között az országhatáron áttérjedő környezeti hatások vizsgálatáról szóló, Espooban (Finnország), 1991. február 26-án aláírt egyezmény (kihirdette: a 148/1999. (X. 13.) Korm. rendelet) 2. cikkének (7) bekezdéséből következnek.

feltételnek. E tekintetben megállapítja, hogy a rendeletet jogszabályi felhatalmazás alapján egy belga szövetségi egység végrehajtó hatalma, a flamand kormány fogadta el. Ezenfelül a körlevél, amely az illetékes hatóságok mérlegelési jogkörének szabályozására irányul, szintén a flamand kormánytól származik, és e rendelet rendelkezéseit – azokat részletezve vagy azoktól eltérést engedve – módosítja, ezzel kapcsolatban azonban a kérdést előterjesztő bíróságnak vizsgálatokat kell végeznie e körlevél pontos jogi jellegét és tartalmát érintően. A Bíróság tehát arra a következtetésre jut, hogy a rendelet és – e vizsgálatra is figyelemmel – a körlevél a „tervek és programok” fogalmába tartozik, mivel azokat a 2001/42 irányelv értelmében „előírtnak” kell tekinteni.

2022. február 22-i Bund Naturschutz in Bayern ítélet (nagytanács, C-300/20, [EU:C:2022:102](#))²⁹

„Előzetes döntéshozatal – Környezet – 2001/42/EK irányelv – Bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – A 2. cikk a) pontja – A »tervek és programok« fogalma – A 3. cikk (2) bekezdésének a) pontja – Bizonyos ágazatok terén készült, a 2011/92/EU irányelv I. és II. mellékletében felsorolt projektek végrehajtása jövőbeli engedélyének kereteit meghatározó jogi aktusok – A 3. cikk (4) bekezdése – A projektek végrehajtása jövőbeli engedélyének kereteit meghatározó jogi aktusok – Helyi hatóság által elfogadott tájvédelmi rendelet”

A nagytanácsban hozott Bund Naturschutz in Bayern ítéletében a Bíróság pontosítja azon tervek és programok fogalmát, amelyeket a 2001/42 irányelv értelmében környezeti hatásvizsgálatnak kell alávetni.

2013-ban a Landkreis Rosenheim (Rosenheim járás, Németország) anélkül fogadott el egy tájvédelmi körzetre vonatkozó rendeletet (a továbbiakban: Inntal Süd rendelet), hogy a 2001/42 irányelv alapján előzetesen környezeti hatásvizsgálatot végzett volna. Az Inntal Süd rendelet egy hozzávetőleg 4021 hektárnyi területet helyezett védelem alá, amely mintegy 650 hektárral kevesebb, mint a korábbi rendeletek által védett terület.

A Bund Naturschutz in Bayern eV környezetvédelmi egyesület megtámadta e rendeletet a Bayerischer Verwaltungsgerichtshof (közigazgatási felsőbíróság, Bajorország, Németország) előtt. Miután a kérelmét mint elfogadhatatlant elutasították, az említett egyesület e határozattal szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Bundesverwaltungsgerichthez (szövetségi közigazgatási bíróság, Németország).

Ez utóbbi bíróság úgy véli, hogy az Inntal Süd rendelet a 2001/42 irányelv értelmében tervnek vagy programnak minősül. E bíróság – mivel kétségei vannak azzal kapcsolatban, hogy Rosenheim járás ezen irányelv alapján köteles volt-e környezeti hatásvizsgálatot végezni az említett rendelet elfogadását megelőzően – úgy határozott, hogy előzetes döntéshozatal céljából kérdést terjeszt a Bíróság elé.

²⁹ Ez az ítélet ismertetésre kerül „A 2001/42 irányelv 3. cikke (2) bekezdése a) pontjának hatálya alá tartozó tervek és programok” című II. 2. a) i. részben, valamint „A 2001/42 irányelv 3. cikke (4) bekezdésének hatálya alá tartozó tervek és programok” című II. 2. b) ii. részben is.

Előljáróban a Bíróság emlékeztet arra, hogy a 2001/42 irányelv hatálya alá azok a tervek és programok tartoznak, amelyeket egyrészt valamely nemzeti, regionális vagy helyi szintű hatóság dolgoz ki, illetve fogad el, másrészt pedig amelyeket törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések írnak elő.

A második feltételt illetően a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy ezen irányelv értelmében és alkalmazásában „előírtnak” kell tekinteni azokat a terveket és programokat, amelyek elfogadását olyan nemzeti törvényi vagy rendeleti rendelkezések rendezik, amelyek meghatározzák az elfogadásukra hatáskörrel rendelkező hatóságokat, valamint kidolgozási eljárásukat. Így valamely tervet vagy programot akkor kell „előírtnak” tekinteni, ha a nemzeti jogban létezik olyan konkrét jogalap, amely felhatalmazza az illetékes hatóságokat a terv vagy program elfogadására, még akkor is, ha az elfogadásuk nem ölt kötelező jelleget.

Ezért, mivel az Inntal Süd rendeletet német jogszabályi rendelkezés alapján egy helyi hatóság fogadta el, az a 2001/42 irányelv értelmében vett tervnek vagy programnak minősül. E tekintetben a Bíróság rámutat arra, hogy nem akadályozza e minősítést egy olyan rendelet általános jellege, amely általános előírásokat megállapító általános és absztrakt rendelkezéseket tartalmaz. Az a körülmény ugyanis, hogy valamely nemzeti jogi aktus bizonyos szintű elvontságot mutat, és egy földrajzi terület átalakításával kapcsolatos célkitűzésre irányul, annak program-, illetve tervezési vetületét ábrázolja, és nem akadályozza annak, hogy a „tervek és programok” fogalmába tartozzon.

b) Tervek és programok hatályon kívül helyezése

2012. március 22-i Inter-Environnement Bruxelles és társai ítélet (C-567/10, [EU:C:2012:159](#))

„2001/42/EK irányelv – Bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – Törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések által előírt tervek és programok fogalma – Ezen irányelvnek a területhasznosítási terv teljes vagy részleges hatályon kívül helyezésére való alkalmazhatósága”

A Cour constitutionnelle (belga alkotmánybíróság) előzetes döntéshozatal iránti kérelme tárgyában eljáró Bíróság megerősíti, hogy a terveket vagy programokat a 2001/42 irányelv értelmében hatályon kívül helyező aktusok főszabály szerint szintén ezen irányelv hatálya alá tartoznak.

Miután Brüsszel fővárosi régió a brüsszeli területrendezési szabályzatot módosító rendeletet fogadott el, több nonprofit egyesület is keresetet nyújtott be a belga alkotmánybírósághoz e rendelet bizonyos rendelkezéseinek megsemmisítése iránt. Keresetük alátámasztására az említett egyesületek többek között azt kifogásolják, hogy a vitatott módosító rendelkezések az egyedi területhasznosítási tervek hatályon kívül

helyezéséhez és a vagyonkezelési tervek elfogadásához nem követelik meg a 2001/42 irányelvnek megfelelő környezeti hatásvizsgálatot.

Ennek keretében a Cour constitutionnelle (alkotmánybíróság) többek között azt a kérdést tette fel, hogy a 2001/42 irányelv hatálya alá tartozó terv vagy program teljes vagy részleges hatályon kívül helyezését ezen irányelv alapján környezeti vizsgálatnak kell-e alávetni.

E tekintetben a Bíróság megállapítja, hogy bár a 2001/42 irányelv 2. cikkének a) pontja kifejezetten nem hivatkozik a hatályon kívül helyező aktusokra, hanem kizárólag a terveket és programokat módosító aktusokra, a 2001/42 irányelv céljára tekintettel az irányelv hatályát körülhatároló rendelkezéseket tágan kell értelmezni. Ezen túlmenően, mivel a hatályon kívül helyező aktus szükségszerűen a jogi hivatkozási keret megváltoztatásával jár, következésképpen módosítja a környezeti hatásokat, amelyeket adott esetben a 2001/42 irányelvben megállapított eljárásnak megfelelően értékelték, jelentős környezeti hatásokat eredményezhet.

Így a Bíróság arra a következtetésre jut, hogy a 2001/42 irányelv szerinti terveket vagy programokat hatályon kívül helyező aktusok jellemzőire és hatásaira tekintettel ellentétes lenne az uniós jogalkotó által követett célokkal, és részben sértené az említett irányelv hatékony érvényesülését, ha ezeket a jogi aktusokat az irányelv hatálya alól kizártnak tekintenék.

Főszabály szerint azonban nem ez a helyzet, ha a hatályon kívül helyezett aktus a területrendezési aktusok hierarchiájába tartozik, mivel egyrészt ezen aktusok kellően részletes területhasznosítási szabályokat írnak elő, másrészt maguknak ezen aktusoknak a környezetre gyakorolt hatásait is értékelték, végül ésszerűen úgy tekinthető, hogy a 2001/42 irányelv által védett érdekeket ennek keretében megfelelően figyelembe vették.

2. Hatásvizsgálat elvégzésének kötelezettsége a környezetre gyakorolt jelentős hatások kockázata esetén

a) A környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló tervek és programok

i. A 2001/42 irányelv 3. cikke (2) bekezdése a) pontjának hatálya alá tartozó tervek és programok

2022. február 22-i Bund Naturschutz in Bayern ítélet (nagytanács, C-300/20, [EU:C:2022:102](#))

„Előzetes döntéshozatal – Környezet – 2001/42/EK irányelv – Bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – A 2. cikk a) pontja – A »tervek és programok« fogalma – A 3. cikk (2) bekezdésének a) pontja – Bizonyos ágazatok terén készült, a 2011/92/EU irányelv I. és II. mellékletében felsorolt projektek végrehajtása jövőbeli engedélyének kereteit meghatározó jogi aktusok – A 3. cikk (4) bekezdése – A projektek végrehajtása jövőbeli

engedélyének kereteit meghatározó jogi aktusok – Helyi hatóság által elfogadott tájvédelmi rendelet

Ezen ítéletben, amelynek ténybeli hátterét a fentiekben ismertettük³⁰, a Bíróság azt is megvizsgálja, hogy egy olyan nemzeti intézkedés, mint az Inntal Süd rendelet, amely a természet és a táj védelmére irányul, és e célból általános tilalmakat és engedélyeztetési kötelezettségeket állapít meg, a 2001/42 irányelv 3. cikke (2) bekezdése a) pontjának hatálya alá tartozik-e.

E rendelkezés értelmében környezeti vizsgálatot végeznek valamennyi olyan tervvel és programmal kapcsolatban, amely két együttes feltételnek megfelel.

Először is, a terveknek vagy programoknak az e cikkben³¹ felsorolt ágazatok egyikét kell „érinteniük”, vagy arra kell „vonatkozniuk”. A jelen esetben ezen első feltétel a Bíróság szerint teljesül, aminek a vizsgálata ugyanakkor a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

E tekintetben a Bíróság pontosítja, hogy az a körülmény, hogy valamely terv vagy program fő célja a környezet védelme, nem zárja ki, hogy e program egyben a 2001/42 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének a) pontjában felsorolt ágazatok valamelyikét is „érintse”, vagy „arra vonatkozzon”. A környezet védelme érdekében kidolgozott általános hatályú intézkedéseknek ugyanis a lényegéből fakad, hogy éppen a környezetre jelentős hatást gyakorló emberi tevékenységeket, köztük az említett ágazatok alá tartozó tevékenységeket szabályozzák.

Másodszor, a terveknek vagy programoknak a 2011/92 irányelv I. és II. mellékletében felsorolt projektek végrehajtása jövőbeli engedélyének kereteit kell meghatározniuk.

Ez a követelmény teljesül, ha a terv vagy program a kritériumok és részletes szabályok jelentős többségét megállapítja a 2011/92 irányelv I. és II. mellékletében felsorolt projektek egyikének vagy több ilyen projektnek az engedélyezése és végrehajtása tekintetében, különösen az ilyen projektek elhelyezkedése, jellege, mérete és működési feltételei, illetve az erőforrások e projektekkel kapcsolatos elosztása tekintetében. Ezzel szemben az olyan terv vagy program esetében, mint amilyen az Inntal Süd rendelet, amely a tájvédelem céljainak általános meghatározására és a védelmi területen folytatott tevékenységek vagy projektek engedélyeztetési kötelezettség alá vonására szorítkozik, anélkül azonban, hogy meghatározná az említett projektek engedélyezésével és végrehajtásával kapcsolatos kritériumokat vagy részletes szabályokat, az említett követelmény nem teljesül, még akkor sem, ha az említett rendelet bizonyos hatást gyakorolhat a projektek elhelyezkedésére.

E megfontolásokra tekintettel a Bíróság megállapítja, hogy az Inntal Süd rendelet nem olyan terv vagy program, amelyet a 2001/42 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének a) pontja

³⁰ A jogvita ténybeli és jogi hátterét illetően lásd „A 2001/42 irányelv hatálya alá tartozó tervek és programok” című II. 1. a) részt. Ezen ítélet ismertetésére kerül „A 2001/42 irányelv 3. cikke (4) bekezdésének hatálya alá tartozó tervek és programok” című II. 2. b) ii. részben is.

³¹ Ezek nevezetesen a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat, energetika, ipar, közlekedés, hulladékgazdálkodás, vízgazdálkodás, távközlés, idegenforgalom, területrendezés, illetve földhasználat.

alapján környezeti hatásvizsgálat alá kell vonni, amennyiben e rendelet nem ír elő kellően részletes szabályokat a 2011/92 irányelv I. és II. mellékletében említett projektek tartalmára, kidolgozására és végrehajtására vonatkozóan, aminek az ellenőrzése ugyanakkor a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

2020. június 25-i A és társai (Szélerőművek Aalter és Nevele területén) ítélet (nagytanács, C-24/19, [EU:C:2020:503](#))

„Előzetes döntéshozatal – 2001/42/EK irányelv – A környezetre gyakorolt hatások vizsgálata – Településrendezési engedély szélerőművek telepítéséhez és üzemeltetéséhez – A 2. cikk a) pontja – A »tervek és programok« fogalma – Az engedély megadásának rendeletben és körlevélben megállapított feltételei – A 3. cikk (2) bekezdésének a) pontja – Projektek végrehajtása jövőbeli engedélyezésének kereteit meghatározó nemzeti jogi aktusok – A környezeti vizsgálat elmaradása – A nemzeti jogi aktusok és az azok alapján kiadott engedélyek joghatásainak az ezen jogi aktusoknak az uniós joggal való összeegyeztethetlenségének megállapítását követő fenntartása – Feltételek”

Az A és társai (Szélerőművek Aalter és Nevele területén) ítéletben, amelynek ténybeli hátterét a fentiekben ismertettük,³² a Bíróság megerősíti, hogy az ezen ügyben szereplőkhöz hasonló rendelet és körlevél, amelyek a szélerőművek telepítésére és üzemeltetésére vonatkozó különböző rendelkezéseket tartalmaznak, köztük az árnyékvetítésre, a biztonságra és a zajszabványokra vonatkozó intézkedéseket, olyan terveknek és programoknak minősülnek, amelyeket a 2001/42 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján környezeti vizsgálatnak kell alávetni.

E tekintetben a Bíróság megállapítja, hogy a szóban forgó rendeletben és körlevélben a szélerőművek telepítésével és üzemeltetésével kapcsolatban előírt rendelkezések kellő jelentőséggel és terjedellemmel rendelkeznek a szélerőműparkok – a környezetre nézve tagadhatatlan hatásokkal járó – telepítésének és üzemeltetésének engedélyezésére vonatkozó feltételek meghatározása tekintetében. Pontosítja, hogy az ilyen értelmezést nem vonhatja kétségbe a körlevél konkrét jogi jellege.

ii. A 2001/42 irányelv 3. cikke (2) bekezdése b) pontjának hatálya alá tartozó tervek és programok

2019. június 12-i CFE-ítélet (C-43/18, [EU:C:2019:483](#))

„Előzetes döntéshozatal – Környezet – 2001/42/EK irányelv – Bizonyos tervek és programok környezeti hatásainak vizsgálata – Rendelet – Különleges természetmegőrzési területnek a

³² A jogvita ténybeli és jogi hátterét illetően lásd „A 2001/42 irányelv hatálya alá tartozó tervek és programok” című II. 1. a) részt. Ezen ítélet ismertetésére kerül „A 2001/42 irányelv megsértésével elfogadott nemzeti jogi aktusok” című III. 2. részben is.

92/43/EGK irányelvnek megfelelően való kijelölése – Megőrzéssel kapcsolatos célkitűzések, valamint bizonyos megelőző intézkedések meghatározása – A »tervek és programok« fogalma – Környezeti vizsgálat elvégzésének kötelezettsége”

A belga Conseil d'État (államtanács) által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában eljáró Bíróság a 2001/42 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének b) pontját értelmezi, amely az ezen irányelv szerinti környezeti vizsgálat elvégzését írja elő minden olyan esetben, amikor a 92/43 irányelv 6. és 7. cikke értelmében vizsgálatra van szükség.

Az alapügyben a Compagnie d'entreprises CFE SA (a továbbiakban: CFE) a Brüsszel fővárosi régió kormánya által hozott, a „soignes-i erdőt – soignes-i erdőövezetet – és a Woluwe-völgyet” a 92/43/EGK irányelvnek megfelelően különleges természetmegőrzési területnek kijelölő rendelet megsemmisítését kérte. E kereset alátámasztása érdekében a CFE vitatta a Brüsszel fővárosi régió kormányának azon döntését, hogy e rendeletet nem veti környezeti hatásvizsgálat alá, azzal az indokkal, hogy a 92/43 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése értelmében nincs szükség megfelelő hatásvizsgálatra.

Az előterjesztő bíróság által erre vonatkozóan feltett kérdésre válaszolva a Bíróság emlékeztet arra, hogy a 92/43 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése értelmében kizárólag a természeti terület kezeléséhez közvetlenül nem kapcsolódó, illetve ahhoz nem nélkülözhetetlen terveket vagy projekteket kell az említett irányelv alapján megfelelő vizsgálatnak alávetni. Az alapügyben szereplőhöz hasonló rendelet, amellyel valamely tagállam egy területet különleges természetmegőrzési területté nyilvánít, jellegénél fogva közvetlenül kapcsolódik a szóban forgó terület kezeléséhez, vagy ahhoz szükséges.

Ebből következően az olyan rendelet, mint amely az alapügy tárgyát képezi, mentesülhet a 92/43 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése szerinti megfelelő vizsgálat, következésképpen pedig az 2001/42 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében vett környezeti vizsgálat alól.

Az a körülmény, hogy az ilyen rendeletet nem kell kötelezően egy, a 92/43 irányelv 6. cikkének (3) bekezdésében és a 2001/42 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének b) pontjában szereplő rendelkezések együttes olvasatán alapuló környezeti vizsgálatnak megelőznie, nem jelenti azt, hogy az mentesül az ebben a tárgykörben előírt bármely kötelezettségtől, mivel nem kizárt, hogy az az ezen utóbbi irányelv értelmében vett tervet vagy programot eredményező szabályokat írhat elő, amelyek tekintetében kötelező lehet a környezeti hatások vizsgálata.

b) A környezetre valószínűleg jelentős hatást gyakorló tervek és programok

i. A 2001/42 irányelv 3. cikke (3) bekezdésének hatálya alá tartozó tervek és programok

2016. december 21-i Associazione Italia Nostra Onlus ítélet (C-444/15, [EU:C:2016:978](#))

„Előzetes döntéshozatal – Környezet – 2001/42/EK irányelv – Bizonyos tervek és programok környezeti hatásvizsgálata – A 3. cikk (3) bekezdése – Tervek és programok, amelyek csak abban az esetben igényelnek kötelező környezeti vizsgálatot, ha a tagállamok úgy határoznak, hogy azoknak valószínűleg jelentős hatásuk van a környezetre – Az EUM-Szerződésre és az Európai Unió Alapjogi Chartájára tekintettel való érvényesség – A »helyi szinten kis területek« használatának fogalma – Az érintett területek méretére utaló nemzeti szabályozás”

A Bíróság, amelyhez előzetes döntéshozatal iránti kérelmet intéztek, megerősíti a 2001/42 irányelv 3. cikke (3) bekezdésének érvényességét mind az Unió környezetvédelmi politikájának céljait meghatározó EUMSZ 191. cikkre, mind pedig az Európai Unió Alapjogi Chartájának a környezet védelmét biztosító 37. cikkére tekintettel.

A 2001/42 irányelv 3. cikkének (3) bekezdésével összhangban, az e cikk (2) bekezdésében említett tervek és programok közül azok, amelyek helyi szinten kis területek használatát veszik tervbe, illetve a (2) bekezdésben említett terveknek vagy programoknak csupán kisebb módosításai, csak abban az esetben igényelnek környezeti vizsgálatot, ha a tagállamok úgy határoznak, hogy azoknak valószínűleg jelentős hatásuk van a környezetre.

Az említett 3. cikk (3) bekezdését átültető nemzeti jogszabály alapján a Comune di Venezia (Velence önkormányzata, Olaszország) képviselő-testülete jóváhagyott egy, a Velencei-lagúnában lévő egyik szigeten tervezett építési projektet, amely tekintetében a 92/43 irányelv alapján végeztek környezeti hatásvizsgálatot, azonban nem végeztek a 2001/42 irányelv értelmében vett környezeti vizsgálatot. Ez utóbbi tekintetben az illetékes regionális bizottság megállapította egyrészt, hogy a szóban forgó terv kizárólag kis területek helyi szintű használatára vonatkozik, másrészt pedig azt, hogy e terv nem gyakorol jelentős hatást a környezetre.

2014. október 2-i határozatával a commissario straordinario du Comune di Venezia (Velence önkormányzatának rendkívüli biztosa) módosítás nélkül jóváhagyta az említett tervet.

Az Associazione Italia Nostra Onlus – amelynek az olasz történelmi, művészeti és kulturális örökség védelmének és megőrzésének előmozdítása a célja – keresetet nyújtott be a Tribunale amministrativo regionale per il Venetohoz (venetói regionális közigazgatási bíróság, Olaszország) e jóváhagyó határozattal, valamint további aktusokkal szemben, és e keresetben lényegében különösen a 2001/42 irányelv 3. cikke (3) bekezdésének érvényességét vitatta, az uniós jogra tekintettel.

A Tribunale amministrativo regionale per il Veneto (venetói regionális közigazgatási bíróság), mivel úgy ítélte meg, hogy a 2001/42 irányelv 3. cikkének (3) bekezdése az EUMSZ 191. cikkre és az Európai Unió Alapjogi Chartájának 37. cikkére tekintettel érvénytelen, ezen érvényességi kérdést a Bíróság elé terjesztette.

E tekintetben a Bíróság megállapítja, hogy a 2001/42 irányelv (10) preambulumbekkezdésével összefüggésben értelmezett 3. cikkének (3) bekezdéséből az következik, hogy azon tervek és programok, amelyek helyi szinten kis területek használatát veszik tervbe, illetve a terveknek vagy programoknak csupán kisebb módosításai, az érintett tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságai előzetes vizsgálatot kötelesek végezni annak megállapítása érdekében, hogy valamely konkrét terv vagy program jelentős hatással lehet-e a környezetre, és ezek a hatóságok ezt követően ezen irányelv alapján kötelesek ezt a tervet vagy programot környezeti vizsgálatnak alávetni, ha arra a következtetésre jutnak, hogy az említett terv vagy az említett program ilyen hatással lehet a környezetre.

E rendelkezés – mivel az ezen irányelv szerinti környezeti vizsgálat alól egyetlen olyan tervet vagy programot sem mentesít, amely valószínűleg jelentős hatással van a környezetre – az említett irányelv által követett, a környezet magas szintű védelmének biztosítására vonatkozó célkitűzés részét képezi. E tekintetben a tagállamok feladata, hogy a hatásköreik keretein belül megtegyenek minden ahhoz szükséges általános vagy egyedi intézkedést, hogy minden olyan tervet vagy programot, amelynek ezen irányelv értelmében jelentős hatása lehet a környezetre, az elfogadása előtt a 2001/42 irányelvben meghatározott eljárási módoknak és kritériumoknak megfelelően környezeti vizsgálatnak vessenek alá. Mindenesetre önmagában annak kockázata, hogy a nemzeti hatóságok a magatartásukkal kijátszhatják a 2001/42 irányelv alkalmazását, nem vonja maga után ezen irányelv 3. cikke (3) bekezdésének érvénytelenségét.

A Bíróság szerint következésképpen az EUMSZ 191. cikkre tekintettel nem követett el nyilvánvaló értékelési hibát a Parlament és a Tanács a 2001/42 irányelv 3. cikke (3) bekezdésének elfogadásával. Ezért e rendelkezésből nem tűnik ki olyan körülmény, amely az EUMSZ 191. cikk tekintetében az érvényességét érintené. E rendelkezésből következésképpen nem tűnik ki olyan körülmény sem, amely annak érvényességét az Európai Unió Alapjogi Chartájának 37. cikkére tekintettel érinthetné.

Az előterjesztő bíróság által másodlagosan előterjesztett értelmezési kérdésre válaszolva a Bíróság ezenkívül pontosítja, hogy a 2001/42 irányelv 3. cikkének (3) bekezdését a (10) preambulumbekkezdésével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy a (3) bekezdésben szereplő „helyi szinten kis területek” fogalmát az érintett terület méretére történő utalással kell meghatározni, az alábbi feltételek teljesülése esetén:

- a tervet vagy a programot helyi szintű hatóságnak kell kidolgoznia és/vagy elfogadnia, nem pedig regionális vagy nemzeti szintű hatóságnak, és
- ennek a területnek a helyi szintű hatóság illetékességi területének keretein belül – ezen illetékességi területtel arányosan – kis méretűnek kell lennie.

2011. szeptember 22-i Valčiukienė és társai ítélet (C-295/10, [EU:C:2011:608](#))³³

„2001/42/EK irányelv – Bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – Kis területek helyi szintű használatát meghatározó tervek – A 3. cikk (3) bekezdése – Csak egy gazdasági létesítményre vonatkozó helyi szintű területrendezési dokumentumok – A 2001/42/EK irányelv szerinti vizsgálat alóli mentesítés a nemzeti jogban – A tagállamok mérlegelési jogköre – A 3. cikk (5) bekezdése – A 85/337/EGK irányelvvel fennálló kapcsolat – A 2001/42/EK irányelv 11. cikkének (1) és (2) bekezdése”

A Valčiukienė és társai ítéletében a Bíróság pontosítja azt a mérlegelési mozgásteret, amellyel a tagállamok a 2001/42 irányelv 3. cikkének (5) bekezdése alapján rendelkeznek annak meghatározása során, hogy az e cikk (3) bekezdésében említett tervek vagy programok valószínűleg jelentős hatással lesznek-e a környezetre.

2006. március 23-i és április 20-i határozataival a Pakruojis rajono savivaldybė (Pakruojas kerület képviselő-testülete, Litvánia) jóváhagyta 4000 sertés intenzív tenyésztésére szolgáló két ingatlankomplexum építésére, valamint az ezen komplexumok felépítésére szolgáló földterületek használatára vonatkozó részletes terveket.

Az e két határozattal szemben benyújtott kereseteket a Šiaulių apygardos administracinis teismas (šiauliai regionális közigazgatási bíróság, Litvánia) elutasította. Ezzel összefüggésben e bíróság megállapította, hogy a nemzeti jog szerint a környezetre gyakorolt hatások stratégiai vizsgálatára irányuló eljárás nem alkalmazandó az olyan területrendezési dokumentumokra, mint a vitatott két részletes terv, amelyek csak egy gazdasági létesítményre vonatkoznak.

A fellebbezés tárgyában eljáró Vyriausiasis administracinis teismas (legfelsőbb közigazgatási bíróság, Litvánia) megerősítette, hogy az alapügy tényállásának megvalósulása idején alkalmazandó nemzeti szabályozás nem írta elő a két vitatott terv környezetre gyakorolt hatásainak stratégiai vizsgálatát. Tekintettel azonban arra, hogy e szabályozás a 2001/42 irányelv végrehajtásának minősül, az említett bíróság úgy határozott, hogy előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé terjeszti azt a kérdést, hogy ez a nemzeti átültető intézkedés összeegyeztethető-e a 2001/42 irányelvvel.

E tekintetben a Bíróság megállapítja, hogy a 2001/42 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének a) pontja vonatkozik az alapügyben vitatottakhoz hasonló tervekre, amelyek esetében – ugyanezen cikk (3) bekezdésére is figyelemmel – kötelező környezeti vizsgálatot végezni.

A Bíróság szerint továbbá az alapeljárásban szóban forgó tervek a 2001/42 irányelv 3. cikke (3) bekezdésének hatálya alá tartozhatnak, amely szerint a (2) bekezdés értelmében vett azon tervek, amelyek kis területek helyi szintű használatát határozzák meg, csak abban az esetben igényelnek vizsgálatot, ha a tagállamok „úgy határoznak, hogy azoknak valószínűleg jelentős hatásuk van a környezetre”. Ebben az

³³ Ez az ítélet ismertetésre kerül „A hatásvizsgálatot előíró irányelvek együttes alkalmazása” című IV. részben is.

összefüggésben a 2001/42 irányelv 3. cikkének (5) bekezdése lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy eseti vizsgálattal, az említett tervek és programok típusának meghatározásával, illetve e kétféle megközelítés ötvözésével határozzák meg, hogy az ugyanezen cikk (3) bekezdésében említett tervek vagy programok valószínűleg jelentős hatással lesznek-e a környezetre.

A 2001/42 irányelv 3. cikkének (5) bekezdése szerint – a környezetre valószínűleg jelentős hatást gyakorló tervek bizonyos típusainak meghatározása céljából – ily módon a tagállamok rendelkezésére álló mérlegelési mozgástér korlátját a 2001/42 irányelv 3. cikkének (2) bekezdésével együttesen értelmezett 3. cikkének (3) bekezdésében foglalt azon kötelezettség jelenti, hogy elvégezzék azoknak a terveknek a környezeti vizsgálatát, amelyek – többek között a tulajdonságaik, a következményeik és a feltehetően érintett területek miatt – valószínűleg jelentős hatással lesznek a környezetre.

Következésképpen az a tagállam, amely olyan szempontot határozna meg, amelynek következtében valamely tervkategória gyakorlatilag eleve mentesül a környezeti vizsgálat alól, túllépné a 2001/42 irányelv 3. cikkének – e cikk (2) és (3) bekezdésével együttesen értelmezett – (5) bekezdése alapján rendelkezésére álló mérlegelési mozgásteret, kivéve ha olyan releváns szempontok alapján, mint különösen a tervek célja, a tervek által érintett területek kiterjedése vagy az érintett természeti területek érzékenysége, azt lehet megállapítani, hogy a mentesített tervek egyike sem gyakorol jelentős hatást a környezetre.

Így a Bíróság megállapítja, hogy a 2001/42 irányelv 3. cikkének (5) bekezdését e cikk (3) bekezdésével együttesen úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló, olyan nemzeti szabályozás, amely általánosan és eseti vizsgálat nélkül azt írja elő, hogy nem kell elvégezni az említett irányelv szerinti vizsgálatot, ha a kis területek helyi szintű használatát meghatározó tervek csak egy gazdasági létesítményre vonatkoznak. Ez a szempont ugyanis nem teszi lehetővé annak értékelését, hogy valamely terv jelentős hatást gyakorol-e a környezetre.

ii. A 2001/42 irányelv 3. cikke (4) bekezdésének hatálya alá tartozó tervek és programok

2022. február 22-i Bund Naturschutz in Bayern ítélet (nagytanács, C-300/20, [EU:C:2022:102](#))

„Előzetes döntéshozatal – Környezet – 2001/42/EK irányelv – Bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – A 2. cikk a) pontja – A »tervek és programok« fogalma – A 3. cikk (2) bekezdésének a) pontja – Bizonyos ágazatok terén készült, a 2011/92/EU irányelv I. és II. mellékletében felsorolt projektek végrehajtása jövőbeli engedélyének kereteit meghatározó jogi aktusok – A 3. cikk (4) bekezdése – A projektek végrehajtása jövőbeli engedélyének kereteit meghatározó jogi aktusok – Helyi hatóság által elfogadott tájvédelmi rendelet”

A Bund Naturschutz in Bayern ítéletében, amelynek ténybeli hátterét a fentiekben ismertettük,³⁴ a Bíróság azt is kimondja, hogy nem tartozik a 2001/42 irányelv 3. cikke (4) bekezdésének hatálya alá az Inntal Süd rendelethez hasonló olyan nemzeti intézkedés, amely a természet és a táj védelmére irányul, és e célból általános tilalmakat és engedélyeztetési kötelezettségeket állapít meg anélkül, hogy kellően részletes szabályokat írna elő a projektek tartalmára, kidolgozására és végrehajtására vonatkozóan. E rendelkezés értelmében a tagállamok határozzák meg, hogy az e cikk (2) bekezdésében említetteken kívül azoknak az egyéb terveknek vagy programoknak, amelyek meghatározzák a projektek jövőbeli engedélyének kereteit, valószínűleg jelentős környezeti hatása van-e, és így kell-e környezeti vizsgálatot végezni.

3. Konzultációk

2011. október 20-i Seaport (NI) és társai ítélet (C-474/10, [EU:C:2011:681](#))

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem – 2001/42/EK irányelv – 6. cikk – Olyan hatóság konzultáció céljára történő kijelölése, amelyet érinthetnek a tervek és programok végrehajtásának környezetre gyakorolt hatásai – Konzultációs hatóság lehetősége tervek vagy programok készítésére – Külön hatóság kijelölésére irányuló kötelezettség – A hatóságok és a nyilvánosság tájékoztatásával és a velük történő konzultációval kapcsolatos részletes teendők”

A Court of Appeal in Northern Ireland (Észak-Írország fellebbviteli bírósága, Egyesült Királyság) előzetes döntéshozatal iránti kérelme alapján a Bíróság pontosítja, hogy milyen feltételek mellett lehet a nemzeti jogszabály által a 2001/42 irányelv 6. cikkének (3) bekezdésében előírt konzultációs eljárás céljából kijelölt hatóság feladata az ezen eljárás alá tartozó terv vagy program kidolgozása.

A 2001/42 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése értelmében a tagállamok azokat a hatóságokat jelölik ki az ezen irányelv szerinti tervről vagy programról készítendő környezeti jelentéssel kapcsolatban folytatandó konzultációra, amelyeket konkrét környezeti felelősségük folytán a tervek és programok megvalósításának környezeti hatásai valószínűleg érintenek.

E kötelezettség teljesítéseként az észak-írországi jog a Department of the Environment (környezetvédelmi minisztérium, Észak-Írország) jelölte ki a 2001/42 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése szerinti konzultációs szervként. A kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügyben ugyanakkor a Department of the Environment (környezetvédelmi minisztérium) az ezen irányelv alapján környezeti vizsgálat alá vont terv kidolgozásáért is felelős volt. E körülmények között határozott úgy az előterjesztő

³⁴ A jogvita ténybeli és jogi hátterét illetően lásd „A 2001/42 irányelv hatálya alá tartozó tervek és programok” című II. 1. a) részt. Ezen ítélet ismertetésére kerül „A 2001/42 irányelv 3. cikke (2) bekezdése a) pontjának hatálya alá tartozó tervek és programok” című II. 2. a) i. részben is.

bíróság, hogy kérdést intéz a Bírósághoz azzal kapcsolatban, hogy amennyiben valamely nemzeti hatóság egyidejűleg a szóban forgó tervért felelős szerv és a nemzeti jog által a konzultációs eljárás lefolytatása céljából kijelölt szerv, a tagállam köteles-e az elsőtől elkülönülő és attól független új konzultációs hatóságot kijelölni.

A Bíróság ezzel kapcsolatban kimondja, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló körülmények között a 2001/42 irányelv 6. cikkének (3) bekezdése nem írja elő az e rendelkezés értelmében vett másik konzultációs hatóság létrehozását vagy kijelölését, amennyiben azon hatóságon belül, amely a környezetvédelem terén főszabály szerint konzultációra köteles, és erre kijelölésre került, olyan módon szervezték meg a feladatmegosztást, hogy annak valamely belső igazgatási egysége tényleges önállóságot élvez, ami különösen azt jelenti, hogy saját adminisztratív és személyi erőforrásokkal rendelkezik, és így képes az ezen irányelv 6. cikkének (3) bekezdése értelmében vett konzultációs hatóságokra ruházott feladatkör betöltésére, és különösen arra, hogy objektív véleményt adjon az azon hatóság által megvalósítani kívánt tervről vagy programról, amelyhez tartozik.

A kérdést előterjesztő bíróság ezenkívül arra kérte a Bíróságot, hogy pontosítsa a konzultációs eljárás tekintetében megállapított határidőket. E tekintetben a 2001/42 irányelv 6. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy e hatóságok számára, és azon nyilvánosság számára, amely érintett vagy feltehetőleg érintve lesz, „korai” és „hathatós lehetőséget” kell biztosítani arra, hogy kifejthessék véleményüket az érintett terv- vagy programtervezetet, valamint a környezeti jelentést illetően.

A Bíróság szerint e rendelkezést úgy kell értelmezni, hogy az nem követeli meg, hogy az ezen irányelvet átültető nemzeti jogszabály pontosan meghatározza azt a határidőt, amelyen belül az e cikk (3) és (4) bekezdése értelmében kijelölt hatóságok és azon nyilvánosság, amely érintett vagy feltehetőleg érintve lesz, kifejthetik véleményüket egy adott terv- vagy programtervezetet, valamint a környezeti jelentést illetően.

Következésképpen a (2) bekezdéssel nem ellentétes, hogy az ilyen határidőket a tervet vagy programot kidolgozó hatóság esetről esetre állapítsa meg. Ez utóbbi helyzetben azonban, ugyanezen (2) bekezdés megköveteli, hogy egy adott terv vagy program tekintetében az e hatóságokkal és e nyilvánossággal történő konzultáció céljából ténylegesen megállapított határidő elegendő legyen, és így ez utóbbiak számára hathatós lehetőséget biztosítson arra, hogy megfelelő határidőn belül kifejthessék véleményüket e terv- vagy programtervezetet, valamint az arra vonatkozó környezeti jelentést illetően.

III. A hatásvizsgálat elvégzésére vonatkozó kötelezettség megsértésével elfogadott nemzeti jogi aktusok joghatásainak ideiglenes fenntartása

1. A 2011/92 irányelv megsértésével elfogadott nemzeti jogi aktusok

2019. július 29-i Inter-Environnement Wallonie és Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen ítélet (nagytanács, C-411/17, [EU:C:2019:622](#))

„Előzetes döntéshozatal – Környezet – Espooi Egyezmény – Aarhusi Egyezmény – A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelme – 92/43/EGK irányelv – A 6. cikk (3) bekezdése – A »projekt« fogalma – Az érintett területre gyakorolt hatások vizsgálata – A 6. cikk (4) bekezdése – A »nyomós közérdeken alapuló kényszerítő okok« fogalma – A vadon élő madarak védelme – 2009/147/EK irányelv – Egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – 2011/92/EU irányelv – Az 1. cikk (2) bekezdésének a) pontja – A »projekt« fogalma – A 2. cikk (1) bekezdése – A 4. cikk (1) bekezdése – Környezeti hatásvizsgálat – A 2. cikk (4) bekezdése – A vizsgálat alóli mentesség – Az atomenergia fokozatos kivezetése – Nemzeti szabályozás, amely előírja egyrészt egy üzemem kívül helyezett atomerőmű által végzett ipari villamosenergia-termelési tevékenységnek a hozzávetőleg tízéves időtartamra való újraindítását, amely azzal a hatással jár, hogy az ezen erőmű leállítására és a tevékenységének a befejezésére vonatkozóan a nemzeti jogalkotó által eredetileg meghatározott határidőt tíz évvel elhalasztják, másrészt pedig egy üzemelő erőmű leállítására és az általa végzett ipari villamosenergia-termelésnek a befejezésére vonatkozóan az ugyanezen jogalkotó által eredetileg előírt határidőnek a szintén tíz évvel való elhalasztását – Környezeti hatásvizsgálat hiánya”

Ebben az ítéletben, amelynek ténybeli hátterét a fentiekben ismertettük,³⁵ a Bíróság kimondta, hogy a nemzeti bíróság, amennyiben a belső jog lehetővé teszi, kivételesen fenntarthatja a 2011/92 és a 92/43 irányelv által előírt kötelezettségek megsértésével elfogadott, az alapügy tárgyát képezőkhöz hasonló intézkedések joghatásait, ha a joghatások e fenntartását az érintett tagállam villamosenergia-ellátásának megszakadásával fenyegető, valós és súlyos veszély elhárításának szükségességéhez kapcsolódó kényszerítő megfontolások igazolják, és e veszélyt más eszközökkel és alternatív megoldásokkal – többek között a belső piac keretében – nem lehetne elhárítani. A joghatások fenntartása csupán az említett jogellenesség megszüntetéséhez szigorúan szükséges időtartamra terjedhet ki.

³⁵ A jogvita ténybeli és jogi hátterét illetően lásd „A »projekt« fogalma” című I. 1. a) részt. Ez az ítélet ismertetésre kerül „A környezetre jelentős hatást gyakorló projektek (I. melléklet)” című I. 2. c) részben és a „Mentességek a hatásvizsgálat elvégzésének kötelezettsége alól” című I. 2. c) részben is.

2. A 2001/42 irányelv megsértésével elfogadott nemzeti jogi aktusok

2012. február 28-i Inter-Environnement Wallonie és Terre wallonne ítélet (nagytanács, C-41/11, EU:C:2012:103)

„Környezetvédelem – 2001/42/EK irányelv – 2. és 3. cikk – Bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelme – Terv vagy program – Az előzetes környezeti vizsgálat elmaradása – Valamely terv vagy program megsemmisítése – Annak lehetősége, hogy a terv vagy program joghatásait fenntartsák – Feltételek”

A Bíróság az Inter-Environnement Wallonie és Terre wallonne ítéletében megállapítja, hogy a 2001/42 irányelv megsértésével elfogadott környezetvédelmi cselekvési program kivételes körülmények között hatályban tartható az azt felváltó intézkedés elfogadásáig.

Az alapügyben két belga NGO, az Inter-Environnement Wallonie ASBL és a Terre wallonne ASBL keresetet nyújtott be a Conseil d'État-hoz (államtanács, Belgium) a vallon kormány által elfogadott, a 91/676 irányelv³⁶ egyes rendelkezéseinek átültetésére irányuló rendelet megsemmisítése iránt.

A Conseil d'État (államtanács), mivel úgy ítélte meg, hogy a megtámadott rendelet a 2001/42 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének a) pontja értelmében vett „tervnek vagy programnak” minősül, megállapította, hogy az előzetes környezeti vizsgálat ezen irányelv által megkövetelt hiányának főszabály szerint a szóban forgó rendelet megsemmisítéséhez kell vezetnie.

Mivel a megtámadott rendelet visszaható hatállyal történő megsemmisítése következtében a megsemmisített aktus átdolgozásáig a Région wallonne területén a 91/676 irányelv átültetésére irányuló minden intézkedés teljes mértékben kikerülne a belga jogrendből, ez pedig olyan helyzetet eredményezne, amelyben a Belga Királyság nem teljesítené az ezen irányelvből eredő kötelezettségeit, a Conseil d'État (államtanács) úgy határozott, hogy kérdést intéz a Bírósághoz a megtámadott rendeletnek az azt felváltó új szabályozás elfogadásáig történő hatályban tartásának lehetőségéről.

A Bíróság e tekintetben emlékeztet arra, hogy ha valamely nemzeti bíróság előtt keresetet indítanak a 2001/42 irányelv értelmében vett „tervnek” vagy „programnak” minősülő nemzeti aktus megsemmisítése iránt, amelyet az előzetes környezeti vizsgálat lefolytatására irányuló kötelezettség megsértésével fogadtak el, e bíróság köteles megtenni a nemzeti jogában szabályozott minden intézkedést annak érdekében, hogy orvosolja az ilyen vizsgálat elmulasztását, ideértve a megtámadott „terv” vagy „program” esetleges felfüggesztését vagy megsemmisítését is.

³⁶ A vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről szóló, 1991. december 12-i 91/676/EGK tanácsi irányelv (HL 1991. L 375., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 68. o.).

Ugyanakkor, figyelembe véve az alapügy sajátos körülményeit, a kérdést előterjesztő bíróság számára kivételesen engedélyezhető azon nemzeti rendelkezés alkalmazása, amely feljogosítja őt a megsemmisített nemzeti aktus bizonyos joghatásainak fenntartására, amennyiben:

- e nemzeti aktus a 91/676 irányelv helyes átültetésére irányuló intézkedést képez;
- az ezen irányelv 5. cikke értelmében vett cselekvési programot tartalmazó új nemzeti aktus elfogadása és hatálybalépése nem teszi lehetővé a megtámadott rendelet megsemmisítéséből eredő, a környezetre gyakorolt káros hatások elkerülését;
- e megtámadott aktus megsemmisítésének következményeként a 91/676 irányelv átültetésével kapcsolatban olyan joghézag keletkezne, amely a környezetre nézve károsabb lenne abban az értelemben, hogy e megsemmisítés alacsonyabb szintű védelmet eredményezne a mezőgazdasági forrásokból származó nitrátok által okozott vízszennyezés ellen, ezáltal pedig ellentétbe kerülne magával az irányelv alapvető célkitűzésével, valamint
- az ilyen aktus joghatásainak kivételes fenntartása csak a megállapított szabálytalanság orvoslását szolgáló intézkedések elfogadásához feltétlenül szükséges időre terjed ki.

2016. július 28-i Association France Nature Environnement ítélet (C-379/15, [EU:C:2016:603](#))

„Előzetes döntéshozatal – 2001/42/EK irányelv – Bizonyos tervek és programok környezeti hatásvizsgálata – Az uniós joggal összeegyeztethetetlen nemzeti jogi aktus – Jogi következmények – Az említett jogi aktus bizonyos joghatásainak ideiglenes fenntartására vonatkozó nemzeti bírósági hatáskör – Az EUMSZ 267. cikk harmadik bekezdése – Előzetes döntéshozatal iránti kérelemnek a Bíróság elé terjesztésére vonatkozó kötelezettség”

A Conseil d'État (államtanács, Franciaország) által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában eljáró Bíróság megerősíti a nemzeti bíróságok azon lehetőségére vonatkozó ítélkezési gyakorlatát, hogy kivételesen és ideiglenesen fenntartsák a 2001/42 irányelv rendelkezéseivel összeegyeztethetetlen nemzeti jogi aktusok joghatásait.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapja a Conseil d'État (államtanács, Franciaország) előtt egy francia átültető jogszabálynak a 2001/42 irányelvvel való összeegyeztethetősége tárgyában indult kereset volt. E bíróság ebben az összefüggésben megsemmisítette többek között a 2012-616. sz. rendelet azon rendelkezéseit, amelyek meghatározzák azt a környezetvédelmi hatóságot, amellyel az említett irányelv szerinti környezeti vizsgálat keretében konzultálni kell.

A Conseil d'État (államtanács, Franciaország) szerint e rendelet részleges megsemmisítésének visszaható hatálya ugyanakkor azzal a kockázattal jár, hogy nemcsak az e rendelet alapján elfogadott tervek és programok jogszerűsége, hanem az ezek alapján elfogadott valamennyi jogi aktus jogszerűsége is megkérdőjeleződik. Egy

ilyen helyzet káros lenne mind a jogbiztonság elvének tiszteletben tartása, mind az Unió környezetvédelemre vonatkozó célkitűzéseinek megvalósítása szempontjából.

E körülmények között a Conseil d'État (államtanács, Franciaország) annak tisztázására kérte a Bíróságot, hogy a nemzeti bíróság milyen feltételek mellett tarthatja fenn a 2001/42 irányelvvel összeegyeztethetetlen nemzeti jogi aktus bizonyos joghatásait, és ilyen esetben a végső fokon eljáró nemzeti bíróság továbbra is köteles-e előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel a Bírósághoz fordulni.

Emlékeztetve az Inter-Environnement Wallonie és Terre wallonne ítéletből³⁷ eredő ítélkezési gyakorlatára, a Bíróság először is azt a választ adja, hogy valamely nemzeti bíróság – ha a nemzeti jog lehetővé teszi – kivételesen és esetről esetre időben korlátozhatja a 2001/42 irányelvben előírt kötelezettségek megsértésével elfogadott nemzeti jogi rendelkezés jogellenessége megállapításának bizonyos joghatásait, azzal a feltétellel, hogy az ilyen korlátozás a környezetvédelemhez kapcsolódó kényszerítő megfontolással igazolható, és figyelembe veszi a nemzeti bíróság előtt folyamatban lévő ügy sajátos körülményeit. E kivételes lehetőséggel mindazonáltal csak akkor lehet élni, ha a 2012. február 28-i Inter-Environnement Wallonie és Terre wallonne ítéletből következő valamennyi feltétel teljesül.

Másodszor, a Bíróság igenlő választ ad arra a kérdésre, hogy az olyan nemzeti bíróság, amelynek határozatai ellen már nincs jogorvoslati lehetőség, főszabály szerint köteles előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel a Bírósághoz fordulni, mielőtt élne az uniós joggal ellentétesnek ítélt belső jogi rendelkezések ideiglenes fenntartására vonatkozó kivételes lehetőséggel. A Bíróság szerint e nemzeti bíróság csak akkor mentesül e kötelezettség alól, ha meg van győződve arról – amit részletesen bizonyítania kell –, hogy az Inter-Environnement Wallonie és Terre wallonne ítéletből következő feltételek értelmezését és alkalmazását illetően semmilyen észszerű kétség nem merül fel.

2020. június 25-i A és társai (Szélerőművek Aalter és Nevele területén) ítélet (nagytanács, C-24/19, [EU:C:2020:503](#))

„Előzetes döntéshozatal – 2001/42/EK irányelv – A környezetre gyakorolt hatások vizsgálata – Településrendezési engedély szélerőművek telepítéséhez és üzemeltetéséhez – A 2. cikk a) pontja – A »tervek és programok« fogalma – Az engedély megadásának rendeletben és körlevélben megállapított feltételei – A 3. cikk (2) bekezdésének a) pontja – Projektek végrehajtása jövőbeli engedélyezésének kereteit meghatározó nemzeti jogi aktusok – A környezeti vizsgálat elmaradása – A nemzeti jogi aktusok és az azok alapján kiadott engedélyek joghatásainak az ezen jogi aktusoknak az uniós joggal való összeegyeztethetlenségének megállapítását követő fenntartása – Feltételek”

³⁷ 2012. február 28-i Inter-Environnement Wallonie és Terre wallonne ítélet (nagytanács, C-41/11, [EU:C:2012:103](#)).

Ami a nemzeti bíróságok azon lehetőségét illeti, hogy ideiglenesen és kivételesen fenntartsák a 2001/42 irányelvben előírt kötelezettségek megsértésével elfogadott nemzeti jogi aktusok joghatásait, a Bíróság ebben az ítéletben – amelynek ténybeli háttere korábban ismertetésre került³⁸ – emlékeztet arra, hogy a tagállamok kötelesek megszüntetni az uniós jog ilyen megsértéséből eredő jogellenes következményeket. Hangsúlyozza, hogy az uniós jog egységes alkalmazásának követelményére tekintettel kizárólag a Bíróság engedélyezheti, kivételesen és kényszerítő közérdekű megfontolások alapján, a figyelmen kívül hagyott uniós jogi rendelkezéshez kapcsolódó kizorító hatás átmeneti felfüggesztését, amennyiben a nemzeti szabályozás feljogosítja a nemzeti bíróságot arra, hogy az ilyen jogi aktusok bizonyos joghatásait az előtte folyamatban lévő jogvitában fenntartsa. Következésképpen a Bíróság megállapítja, hogy a jelen ügy tárgyát képezőhöz hasonló helyzetben a nemzeti bíróság csak abban az esetben tarthatja fenn a rendelet és a körlevél, valamint az azok alapján kiállított engedély joghatásait, ha a belső jog ezt az előtte folyamatban levő jogvita keretében lehetővé teszi a számára, feltéve hogy az említett engedély megsemmisítése jelentős következményekkel járna – a jelen ügyben Belgium – egészének a villamosenergia-ellátására nézve, és e fenntartás csupán az e jogellenesség megszüntetéséhez szigorúan szükséges időtartamra terjedhet ki.

³⁸ A jogvita ténybeli és jogi hátterét illetően lásd „A 2001/42 irányelv hatálya alá tartozó tervek és programok” című II. 1. a) részt. Ezen ítélet ismertetésre kerül „A 2001/42 irányelv 3. cikke (2) bekezdése a) pontjának hatálya alá tartozó tervek és programok” című II. 2. a) i. részben is.

IV. A hatásvizsgálatot előíró irányelvek együttes alkalmazása

2011. szeptember 22-i Valčiukienė és társai ítélet (C-295/10, [EU:C:2011:608](#))

„2001/42/EK irányelv – Bizonyos tervek és programok környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálata – Kis területek helyi szintű használatát meghatározó tervek – A 3. cikk (3) bekezdése – Csak egy gazdasági létesítményre vonatkozó helyi szintű területrendezési dokumentumok – A 2001/42/EK irányelv szerinti vizsgálat alóli mentesítés a nemzeti jogban – A tagállamok mérlegelési jogköre – A 3. cikk (5) bekezdése – A 85/337/EGK irányelvvel fennálló kapcsolat – A 2001/42/EK irányelv 11. cikkének (1) és (2) bekezdése”

Ebben az ítéletben, amelynek ténybeli hátterét a fentiekben ismertettük,³⁹ az előterjesztő bíróság azt is meg szeretne tudni a Bíróságtól, hogy a 85/337 irányelv alapján elvégzett környezeti hatásvizsgálat mentesíti-e a projektet a 2001/42 irányelv szerinti ilyen vizsgálat elvégzésének kötelezettsége alól.

E tekintetben a Bíróság emlékeztet arra, hogy a 2001/42 irányelv 11. cikkének (1) bekezdése értelmében az ezen irányelv alapján elvégzett környezeti hatásvizsgálat nem érinti a 85/337 irányelv követelményeit. Ebből következően a 85/337 irányelv szerinti környezeti vizsgálat – amennyiben azt ezen irányelv rendelkezései megkövetelik – kiegészíti a 2001/42 irányelv alapján elvégzett vizsgálatot.

A 85/337 irányelv alapján elvégzett környezeti hatásvizsgálat ehhez hasonlóan szintén nem sérti 2001/42 irányelv követelményeit, és az nem menthet fel a környezeti vizsgálat elvégzésének kötelezettsége alól, amelyet ez az irányelv annak érdekében követel meg, hogy ezen irányelv jellegzetes környezetvédelmi vonatkozásainak eleget tegyenek.

Ezért a 2001/42 és a 85/337 irányelv követelményeit együttesen kell alkalmazni.

Ebben a tekintetben a Bíróság rámutat arra, hogy abban az esetben, ha az érintett tagállam előírt volna egy összehangolt vagy együttes eljárást, a 2001/42 irányelv 11. cikkének (2) bekezdéséből kitűnik, hogy ezen eljárás keretében kötelező ellenőrizni, hogy a környezeti vizsgálatot a különböző vonatkozó irányelvekben található összes rendelkezéssel összhangban valósították-e meg.

E körülményekre tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az alapeljárásban a 85/337 irányelv alapján elvégzett értékelést az összehangolt vagy együttes eljárás kifejeződésének lehet-e tekinteni, és az kiterjed-e a 2001/42 irányelv összes követelményére. Ha ez így van, akkor nem áll fenn az utóbbi irányelv szerinti vizsgálat elvégzésére vonatkozó kötelezettség.

³⁹ A jogvita ténybeli és jogi hátterét illetően lásd "A 2001/42 irányelv 3. cikke (3) bekezdésének hatálya alá tartozó tervek és programok" című II. 2. b) i. részt.

AZ EURÓPAI UNIÓ
BÍRÓSÁGA

Kutatási és Dokumentációs Igazgatóság

2024 február